

Редакция жетістігі: 12 жылдық тарих, 100 мыңнан аса публикация

ТАҒЫЛЫМ

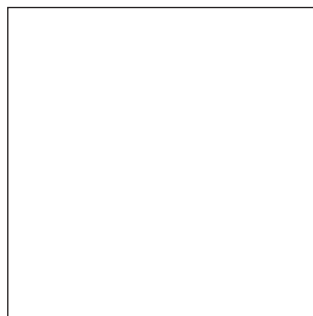
2011 жылдың наурызынан бастап шығады

№02 (121)

Ақпан
2024 жыл

«Educational Sciences Index» Қазақстан педагогтарының ғылыми-әдістемелік мақалаларының базасында индекстеу жүргізіліп, «Edunews.kz» ақпараттық агенттігі арқылы республиканың педагог қауымына таратылады

Басылым Қазақстан Республикасы
Байланыс және ақпарат министрлігінде есепке
қойылып, 2011 жылдың 26 қаңтарында №11349-ж
тіркеу куәлігі берілген

МАЗМҰНЫ

Косерова Нагашкул Макеновна,	3
<i>«Графикалық дизайн және моушн дизайн» бағыты бойынша халықаралық тағылымдаманың рөлі</i>	3
Байбалакова Жанат Даңғылқызы,	5
<i>Оқу процесінде геймификация әдістерін қолдану ерекшеліктері</i>	5
Тұрсынбаева Маржан Еришевна,	7
<i>Даңқты тарихы мен өзіндік шежіресі бар оқу орыны</i>	7
Кайркулова Зухра Токшиликовна,	8
<i>Выполняет сборку схемы монтажной и макетный платах</i>	8
Щукирбекова Салтанат Токтаровна,	12
<i>С. Назарова «Мой зеленоглазый аруах»</i>	12
Муканова Назерке Жакеновна,	15
<i>Мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыру: заманауи білім берудегі жаңа тенденция мен жаңаша көзқарас</i>	15
Ж. Ж. Еңсепова,	16
<i>??</i>	16
Боранбаева Гульжан Усенбековна,	17
Мұқашева Шырай Мұхитқызы,	17
<i>Білімді достар</i>	17
Джумагазиева Салтанат Базыбайқызы,	19
<i>Практикалық жұмыс. Анықталған интеграл. Қисық сызықты трапеция және оның ауданын табу</i>	19
Икромов Арайлым Абдуманоп қизи,	21
<i>«Абай жолы» роман-эпопеясындағы Абай бейнесі</i>	21
Нурмуханбетов Ерлан Абылкасымович,	25
<i>Пневматикалық винтовкадан ату жарысы</i>	25
Ағайдарова Айгул Жаналиевна,	26
<i>Кодтау және шифрлау жүйелерінің жіктелімі</i>	26
Махмутова Мариям Абдукеримовна,	30
<i>Облачные технологии в образовании</i>	30
Кенбаев Даурен Серикжанович,	36
<i>Волейбол. Поддача мяча. Прием мяча с поддачи</i>	36
Мұратова Гауһар Тілепбергенқызы,	39
Ықласбек Гүлзия Ықласбекқызы,	39
Салыбекова Нурдана Нуртаевна,	39
<i>Экологиялық білім беруде бөлме өсімдіктері мен табиғи ортаны пайдаланудың тиімділігі</i>	39
Тілеубаева Гүлжан Наздановна,	45
<i>Ф дыбысы</i>	45
Джаксыбаева Айымгүл Аманжолқызы,	47
<i>Алғыс айту – парызым!</i>	47
Бейсенбаева Алмагүл Төлеутаевна,	50
<i>Html тілінде практикалық жұмыстарды орындау</i>	50
Утегенова Бибигүл Ерсановна,	52
<i>??</i>	52

КОСЕРОВА НАГАШКУЛ МАКЕНОВНА,

Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі

Директордың оқу-ісі жөніндегі орынбасары, арнайы пәндер оқытушысы

**«ГРАФИКАЛЫҚ ДИЗАЙН ЖӘНЕ МОУШН ДИЗАЙН» БАҒЫТЫ
БОЙЫНША ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТАҒЫЛЫМДАМАНЫҢ РӨЛІ**

Халықаралық тағылымдама - жаңадан бастағандар үшін де, тәжірибелі мамандар үшін де кәсіби және тұлғалық дамудың сонымен қатар оқытушыға білімдерін жаңартуға және жаңа әдістер мен тәсілдерді меңгеруге үлкен мүмкіндік береді. Біз Қытай, Чунцин қаласындағы Чунцин көлік университетінің графикалық дизайн институтында «Графикалық дизайн және моушн дизайн» бағыты бойынша тағылымдамадан өтіп, тәжірибе жинақтадық. Осы бір ай аралықта біліктілікті арттыру курсына бізге 4 оқытушы жүргізді. Оның біріншісі Чунцин көлік университетінің графикалық дизайн институтының оқытушысы **Дин Нан**. Ол «Цифрлық медиа дизайны II» атты конкурсының жеңімпазы. Сонымен қатар 6 ғылыми-зерттеу жобасын басқарады. **Дин Нан** бізге дизайнды жобалау базалық курсына жүргізді.

Екінші оқытушымыз Манчестер университетіне шақырылған ғалым, графикалық дизайн институтының оқытушысы, Еуропалық өнер және дизайн ғылыми-зерттеу институтының директоры, көпір-өнер Халықаралық біріккен зерттеу орталығының негізгі мүшесі **Ху Шу** дизайн брендин жасау бағыты бойынша жүргізді.

Үшінші оқытушымыз Туризм және БАҚ факультетінің оқытушысы **Фу Ган** Premiere PRO-да медианы ұйымдастыруға арналған жобаларды жалғастырды. Ол Қытай кино және теледидар жоғары оқу орындарының қауымдастығының мүшесі. Сонымен қатар Бейжің туристік телеарнасында бағдарламалардың продюсері және режиссері болып жұмыс істейді. 4 рет университеттің «Оқыту сапасының үздігі» сыйлығын алған.

Төртінші оқытушымыз графикалық дизайн институтының оқытушысы **Ван Чэнтин** жарнамалық дизайн бағыты бойынша жүргізді, сонымен бірге университеттің шеберханасында өндірістік жұмыстарды жасап шығардық. Ол 20-дан астам ғылыми-зерттеу жобаларын басқарды. Чунциндегі 16-шы қытайлық «Жақсы идея», «8-ші ұлттық цифрлық өнер және дизайн» байқауының көрнекті жетекшісі болып табылады.

Бұл бағыт бойынша біз Бренд дизайны, брендті жобалау стратегиясы, қаптама дизайны, логотип дизайны, басып шығару, дизайнды өңдеу, жарнамалық дизайн және т. б. жұмыстарды орындадық. Бұл бағыт бойынша студенттердің курстық және дипломдық жобаларының ең үздік болып танылған жұмыстары іс жүзінде қолданылады.

«Бренд-дизайнды қолдану» пәні бойынша оқытушылардың сабағына қатыстық, студенттердің әрқайсысының өзінің жеке ноутбуктары, планшеттері болды, графикалық дизайн және моушн дизайнері өте жоғары дәрежеде болды. Сабақтар бір уақытта теория мен тәжірибелік жұмыс бірге орындалады екен.

Сонымен қатар оқытушыларымыз бізді «Наньбинь-роуд» атты өндірістік орнына және кітап, журнал, жарнамалық стендтер шығаратын баспаханаға экскурсияға барып жұмыс барысымен танысып қайтқан болатынбыз.

Чунцин мен «Қытай-Еуропа» теміржол экспресс елдері арасындағы өнеркәсіп, университеттер және зерттеулер ынтымақтастығының үшінші Халықаралық форумында «Қазақстандағы IT саласының білім беру ерекшеліктері»-мен таныстырып, тәжірибе алмастық.

Кәсіби шеберлігі мен біліктілік деңгейін арттыруға бағытталған Халықаралық тағылымдамадан тәжірибе алмасуға мүмкіндік берген Алматы қаласының білім басқармасына, колледж директоры Омарбеков Медет Асетұлына және Чунцин көлік университетінің басшылықтарына, тәжірибесімен бөліскен оқытушыларына алғысымызды білдіреміз.

Бұл тағылымдама бізге- практикада кәсіби білімді, іскерлікті, дағдыларды қалыптастыруға, сонымен қатар, білім беру қызметінде пайдалануға үлкен мүмкіндік беретініне сенімдіміз.

Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі «Ұстаз» бастауыш кәсіподақ ұйымының төрағасы М. Исмагамбетова

«Менің тиімді бастауыш ұйымым. Ол қандай?»

Алматы қаласы білім басқармасының «Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі» мемлекеттік коммуналдық қазыналық кәсіпорны IT саласында мамандар даярлауды жүзеге асыратын жетекші білім беру мекемелерінің бірі болып табылады.

Білім беру қызметтері нарығында Алматы мемлекеттік политехникалық техникумы 1940 жылы кинематографиялық техникум ретінде өз жұмысын бастады. Ол кезде біздің колледж республика бойынша жалғыз, бүкіл КСРО бойынша бесінші кино колледжі болатын.

Алғашында кино және машина жасау салсының мамандарын дайындаған болатын, қазіргі таңда қайта құрылымдаудан кейін «Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі» атауына ие болды.

Колледждің негізгі бағыты – қызмет көрсету саласына қажетті мамандарды дайындау. Кез келген мемлекетте білім беру ең маңызды істердің бірі болып табылады, сондықтан біз тек жоғары және бірінші санатты мұғалімдерді жұмысқа аламыз. Олардың көпшілігі Қазақстан Республикасы Білім

министрлігінің грамоталарымен және Алтынсарин төсбелгімен марапатталған.

Біз көшбасшылық қасиеттері бар жоғары білікті кадрларды дайындаймыз, жаңа бағдарламаларды дайындау, жұмыс берушілердің заманауи еңбек нарығындағы сұраныстарын зерделеу арқылы оқу үдерісін үнемі жетілдіреміз, шығармашылық әлеуетті ашамыз.

Колледжімізде «Ұстаз» бастауыш кәсіподақ ұйымы жұмыс жасайды. Жалпы кәсіподақ мүшелері колледжде біршама жылдан бері еңбек етіп келе жатқан, еңбек жолын осы оқу орнынан бастаған, бүгінгі таңда ұжымның ұйытқысы болып отырған, өз ісінің мамандарынан және ұйымшыл ұжымнан тұрады. Осы орайда колледждің бастауыш кәсіподақ ұйымының белсенді қызметін айта аламын. Кәсіподақ ұйымы көптеген іс-шаралардың ұйытқысы болып келеді.

Колледждегі Ұжымдық шарт қызметкерлердің еңбек құқықтары мен бостандықтарын іске асыру жөніндегі әлеуметтік-экономикалық міндеттер мен шараларға бағытталған.

Ұжымдық шарт мәтіні кәсіподақ комитеті мен кадрлар бөлімінде еркін қолжетімді. Сонымен бірге колледждің барлық қызметкерлеріне тең қолданылады. Ұжымдық шартта белгіленгендей, жұмыс барысында оның барлық талаптары сақталады. Соның ішінде қызметкерлерге еңбек шартымен келісілген жұмыс тиесілі жалақымен тұрақты түрде толық мөлшерде жүргізіледі. Қызметкерлердің кәсіби және жеке тұлғалық өсуі үшін жағдай жасау, еңбектегі уәждемені күшейту көзделген. Еңбек және әлеуметтік экономикалық, оның ішінде қаржы мәселелеріне қатысты кәсіподақтың пікірі ескеріледі. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау мен гигиена талаптарына сай келетін жағдайлар қамтамасыз етіледі. Сонымен бірге қызметкерлердің еңбек міндеттерін атқаруына байланысты тұрмыстық мұқтаждары қамтамасыз етіледі.

Ұжымдық шартты және оның ережелерін орындау жөніндегі іс-шаралардың іске асырылуын бақылауды жүзеге асыру мақсатында кәсіподақ комитеті жыл сайын еңбек ұжымының жалпы жиналысында Ұжымдық шарттың орындалуы туралы есеп береді.

Жалпы мен өзім осы колледж түлегімін. Осы оқу орнына 2012-2013 оқу жылында жұмысқа орналастым. Өзім жұмысқа орналасқалы бері де отбасылық жағдайыма байланысты кәсіподақтан көмек алдым.

2023-2024 жылдан бастап колледж «Ұстаз» бастауыш кәсіподақ ұйымының төрағалығына сайландым. Кәсіподақ жұмысы бір ізге келтірілген, қазіргі таңда өз жұмысын жалғастыруда. Осы уақыт аралығында әртүрлі көмек сұрап келген қызметкерлеріміздің барлық сұраныстарын қанағаттандырып келеміз. Кәсіподақ мүшелерінің балаларына арналған іс-шаралар ұйымдастырып, Жаңа жылдық және басқа да мерекелерде көңіл бөліп, сый-сыяпаттар жасалуда.

«Ұстазы мықтының – ұстанымы мықты» деген сөзді ұстана отырып, ұжымда зейнеткерлікке шығатын ұстаздарымызды да ұлықтап, оларға кәсіподақ тарапынан құрмет көрсету, міндетіміз деп білемін.

Сонымен қатар, барлық қалалық, аудандық іс-шараларға белсене қатысып, жүлделі орындарға ие болған оқытушыларымызды да құрметтеп отырамыз. Ұжымдық демалыстарды, колледж ішілік жарыстарды ұйымдастырып, көптеген іс-шаралардың бастауында міндетті түрде кәсіподақ ат салысады.

«Әрбір қызметкердің, біздің алғашқы кәсіподақ ұйымының әрбір мүшесінің тұрақтылығы, қатыстылығы және бастамашылдығы – біздің жұмысымыздың басты өлшемі» - деп білемін.

БАЙБАЛАНОВА ЖАНАТ ДАНҒЫЛҚЫЗЫ,
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
Жоғары деңгейдегі педагог зерттеуші

ОҚУ ПРОЦЕСІНДЕ ГЕЙМИФИКАЦИЯ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Мақсаты: Геймификация – бұл салыстырмалы түрде жаңа әдіс, сондықтан ол жеткіліксіз зерделенген, сонымен бірге кең білім беру әлеуетіне ие. Ол адам өмірінің әртүрлі салаларына қатысуы мүмкін, бірақ соңғы онжылдықта сабақ өткізудің ең перспективалы инновациялық тәсілдерінің бірі ретінде қарастырылады.

Геймификация – бұл ойын емес контексте ойын элементтері мен ойын принциптерін қолдану.

Б. З. Зельдовичтің пікірінше, ойындар жаңа материалды игерудің және оқушылардың өзіне рефлексия жасаудың тиімді құралы бола алады.

Белгілі бір өндірістік жағдайларға қатысуды модельдеуде ойын әрекеті оқушыларды ойлауға, алған білімдерін біріктіруге, шынықтыққа жақын белсенді оқу-ізденіс жұмыстарына итермелейді. Осылайша, бизнес-ойындарын қолдану теориялық және практикалық ережелердің зерттеу тәсілдемесін меңгеруді қалыптастыруға ықпал етеді. Іскерлік ойынға қатысушылардың ойын рөліне байланысты әртүрлі қызығушылықтары туындайды. Мысалы, біреуі бөлім маманы, ал екіншісі – бас директор. Келесі іскерлік ойында біреуі несие беруші, екіншісі несие алушы және т. б. рөлінде әрекет етеді, нәтижесінде қатысушылардың әрқайсысы бірдей іскерлік мәселелерді өзінің жеке позициясынан шешеді.

Сонымен бірге, адамдардың тұрмыстық іс-әрекетті алдын-ала анықтайтын объективті экономикалық заңдылықтардың әсерінен олар бір шешімге келіп, мәмлеге келуге мәжбүр. Мұның бәрі экономикалық пәндерді оқытудың кез-келген басқа әдістемелерге қарағанда оқушыларға экономикалық өзгерістердің мәнін түсінуге көмектеседі, тұрмыстық іс-әрекеттің

оңтайлы экономикалық нұсқасын таңдауға бағытталған практикалық әрекеттерді жасауға ықпал етеді.

Ойындардың ұзақтығы әртүрлі: кейбіреулері бүкіл сабақ бойы созылады, ал, енді кейбіреулері бес минуттан да аспайды, сондықтан мұғалім оларды өз қалауы бойынша сабаққа ойын әрекетін ендіре алады немесе сыныптың дайындығына және оқушылардың санына байланысты ойын жүргізушіні, ойынның орны мен уақытын таңдауға немесе оқушыларға өз еркімен ойнауды ұсына алады.

«Жетістіктер ағашы» ойыны.

Саламатсыздар ма, оқытушылар! Сіздердің жақсы көңіл күймен келгендеріңізге қуаныштымын! Балалар, мына жалғыз тұрған ағашқа көңіл аударсаңыздар (тақтада жапырақтарсыз ағаш бейнеленген) . Әрқайсыңызда әр түрлі түстегі жапырақтар бар (парталардың үстінде) . Сіздер осы жапырақтардың бірін алып, біздің жалғыз тұрған ағашты түрлі-түсті жапырақтармен толтырсаңыздар (әр оқушы өзіне ұнаған түстегі жапырақты таңдап, ағашқа бекітеді) . Оқушылар жапырақтарды бекіткеннен кейін:

- *Жасыл түсті жапырақтарды таңдағандарыңызға, бүгінгі сабақ табысты болады деп күтеміз.*

- *Қызыл түсті жапырақ таңдағандар – қарым-қатынас орнатқысы келеді.*

- *Сары түсті жапырақ таңдағандар – белсенділік танытады деп күтеміз.*

- *Көк түсті жапырақ таңдағандар – табандылық танытады деп күтеміз*

Біздің ағаш жапырақтармен жамылды, сіздердің арқаларыңызда ол әр түрлі түске боялды.

Ағаштың әдемі безендірілуі сіздердің күтулеріңіз және ұмтылыстарыңызға байланысты болды.

Осылайша, сабақтың жақсы өтуі және тапсырмалардың жақсы орындалуы да сіздерге байланысты болады ма? Бүгінгі сабақ барысында сіздер табандылық, белсенділік танытып, бір – біріңізбен жақсы қарым-қатынаста болсаңыздар, сабақ табысты деңгейде өтеді деп үміттенемін!

«Мен басқаларға назар аудара аламын ба? » жаттығуы

Мақсаты: қатысушылардың коммуникативтік дағдыларын үйрету.

Қатысушылар 2 шеңберді құрайды: ішкі шеңберде тұрғандардың бірі қарама-қарсы тұрған адамға оның жеке қасиеттері, дағдылары, сыртқы келбеті, мінез-кұлқы туралы жағымды әңгіме айтады. «сыртқысы» жауап береді: «Ия, рақмет, мен де солай ойлаймын. Сонымен қатар, мен тағы да ...жақсы білемін». Әрі қарай олар рөлдерді өзгертеді.

Қазақстан экономикасына тарихи экскурс «КӨБЕЛЕК ӘСЕРІ» ОЙЫНЫ

Х-команда	1-команда	2-команда	3-команда	4-команда
1-незең				
2-незең				
3-незең				

Өр командаға арналған бағалау парағының үлгісі

1-карточка	2-карточка	3-карточка	4-карточка
Орны: Қазақстан территориясы Уақыты: Жібек жолының «Алтын ғасыры»	Орны: ҚазНҚР Уақыты: 1961 жыл. (Адамзаттың ғарышқа алғаш ұшуы)	Орны: Қазақстан Республикасы Уақыты: -5 жыл	Орны: Қазақстан Республикасы Уақыты: +50 жыл

«Айдаһардың құйрығы» жаттығуы

Бұл көңілді қозғалмалы жаттығуды түскі астан кейін немесе теориялық блоктан кейін, сынып бір жерде ұзақ отырудан шаршаған кезде жасауға болады.

Барлық қатысушылар бір-бірінің артынан тұрып, қолдарын алдында тұрған адамның иығына қояды. Мұғалім қазір бүкіл топ үлкен аш айдаһарға айналады деп елестетуді сұрайды, сондықтан ол өз құйрығын аулайды. Ең басында тұрған қатысушы-айдаһардың басы; тізбекті жабатын соңғы қатысушы — айдаһардың құйрығы.

Мұғалімнің командасы бойынша айдаһардың «басы» қуып жүріп өз «құйрығын» ұстап алуы тиіс, ал тізбектің соңындағы «құйрығының» міндеті — ұстатпай қашу. Ойыншылар қозғалу кезінде айдаһар шашырап кетпеуі үшін бір-бірін иығынан мықтап ұстауы керек. Егер «бас» құйрықты ұстап алса, онда ұсталған қатысушы «бас» болады, ал оның алдында тұрған адам айдаһардың жаңа «құйрығы» болады. Тағы бір нұсқа ұсынуға болады: қатысушы-құйрық, оны «бас» ұстап алған кезде ойыннан шығады. Бұл жағдайда айдаһар ойын барысында кішірейіп, сәйкесінше құйрық рөлін атқаратын қатысушыларға айдаһардың «басынан» қашу қиынға соғады.

Көңіл-күй мен эмоционалды сезім рефлексиясы:

1. «Жеделхат» стратегиясы.

Сабақтан түсінген ең маңызды нәрсені партадағы көршісіне тілектерімен қысқаша жазыңыз және жіберіңіз.

2. Портадағы көршіңе арналған сөйлемді таңда:

- Жарайсың,
- Мен сабақтағы жұмысыңа ризамын,
- Өзіңді бүгінгі сабақта одан да жақсы көрсетуіңе болар еді

«Өрмекшінің өрнегі» жаттығуы.

Барлығы шеңбер жасап орындықтарға отырады. Мұғалім жіптің орамасын алып, саусағына жіпті орап, шеңбердегі кез-келген балаға жіптің орамасын береді («Мен бұл ораманы Қатирға бергім келеді, өйткені. ...»). Әрі қарай, екінші қатысушы өз саусағына жіпті орап, ораманы келесіге беріп, таңдауын түсіндіреді. Ары қарай бәрі бір жіппен байланғанша, тағы сол секілді жалғасады. Сыныпта оқушылар арасында туындаған байланыстарды көзбен көріп байқауға болады. Өр оқушы естелікке саусаққа оралған жіпті кесіп алса болады.

«Сыйлық» жаттығуы

Мұғалім: «Қане, сіздің топта өзара іс-қимыл тиімдірек, ал қарым-қатынас одан да ұйымшыл болу үшін біз не сыйлар едік деп ойланайық? Әрқайсымыз топқа не сыйлайтынымызды айтайық. Мысалы, «Мен сізге оптимизм мен өзара сенім сыйлаймын». Әрі қарай, қатысушылардың әрқайсысы топқа не бергісі келетінін айтады. «Қол шапалақ ұрып сәтті қарым-қатынасымыз үшін өзімізді марапаттайық!»

«Комплимент» жаттығуы

Сабақты әсерлі аяқтау үшін «Комплимент» жаттығуларының бір нұсқасын қолдануға болады (Комплимент-мақтау, іскерлік қасиеттерге мақтау, сезімге мақтау), онда оқушылар бір-бірінің сабаққа қосқан үлесін бағалайды және бір-біріне және мұғалімдерге сабақ үшін алғыс айтады. Сабақты аяқтаудың бұл нұсқасы әркімнің жеке маңыздылығын тану қажеттілігін қанағаттандыруға мүмкіндік береді.

«Эмоционалды көңіл-күй» жаттығуы

«Сәлеметсіз бе, балалар! Біз әрқашан бір-бірімізді көруге қуаныштымыз және бірлескен шығармашылық жұмысқа дайынбыз. Сіздің алдарыңызда түрлі-түсті: қызыл, көк, жасыл жолақтар бар. Оларға мұқият қарап, дәл қазір сіздің эмоционалды көңіл-күйіңізге сәйкес келетінін таңдаңыз. Қызыл түс - сіз қуатқа толы, белсенді жұмыс істеуге дайынсыз. Жасыл түс - сіз сабырлысыз, сабақта не болатыны сізге маңызды емес. Көк түс - сіз жаңа нәрсе білгіңіз келеді. Рахмет! Бүгін сабақта бәрі жақсы жұмыс істейді және сабақтың соңында бәрі жақсы көңіл-күйге ие болады деп үміттенемін!»

ТҰРСЫНБАЕВА МАРЖАН ЕРИШЕВНА,
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
Арнайы пән оқытушысы

ДАҢҚТЫ ТАРИХЫ МЕН ӨЗІНДІК ШЕЖІРЕСІ БАР ОҚУ ОРИНЫ

Жиырмамыншы ғасырдың соңы, 1991 жыл, КСРО ыдырап Одақтың құрамындағы елдер өз алдарына жеке мемлекет болып қалыптаса бастаған шақ. Солардың қатарында Қазақстан елі де болды.

Қайта құру кезеңі басталды, қайта даму үрдісі түрлі қиындықтарды бастан кешіп, аталмыш кезеңдер ел тарихымен, адамдар тағдырымен ұштасып жатты. Еліміздің білім саласында да түрлі өзгерістер болып, жаңа қарқын ала бастаған заман туды. Қазақты қазақ етіп көрсететін ұлттық қасиеттерді жоғалтып алмау, ұлттық сананы нығайту, халықтың игі салт-дәстүрлерін сақтап қалу мәселелері бағыт алды.

Мемлекетіміздің тәуелсіздікті қалыптастыру мен еліміздің прогрессивті дамуына, оның ілгері қадам басып, алға жылжуына білім беру саласының басымдығы негіз болды. 1991-1994 жылдар аралығында білім беру саласының заңнамалық және нормативтік-құқықтық базасын қалыптастыру кезеңі басталды. Ғасырға жуықтаған өмірімен танылған, талай адамның тағдырына себеп болған Алматы кинотехникумы мен Алматы машина жасау техникумының ұштасуы еліміздің халық шаруашылығы салаларында жаңа мамандар дайындап, қызмет көрсеткелі 30 жылға жуық уақыт өтті. Дәл осы аталған кезеңнен бастап, яғни 1991 жылы Нүсіпбеков Серік Имансерікұлы Алматы кинотехникумына басшылық қызметке келді. Заман талабының әрбір қиындығына төтеп бере білген басшы өз жұмысын тоқтатпастан білім беру жүйесінде үлкен үлесін қосып отырды.

1995-1998 жылдар аралығында білім беру жүйесін және оның мазмұнын жаңартуға күш салынды. 1997 жылдың 3 маусымында Қазақстан Республикасы Білім, мәдениет және денсаулық сақтау министрлігінің №200 бұйрығына сәйкес ҚазҰТУ жанындағы политехникалық колледжі болып қабылданды. Осылайша Алматы кинотехникумы мен Алматы машина жасау техникумы біріктіріліп Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі аталды. Аталмыш колледждің директоры болып Нүсіпбеков

Серік Имансерікұлы қабылданды. Алғашқы күннен бастап-ақ өз дәстүрін ұстанған колледж және оның ұжымы көптеген жетістіктерге жетіп, абырой мен атаққа ие болды. Ол оқу орыны енді тек мамандар ғана дайындап қоймай директорлар дайындайтын ұстаханаға айналғандай еді. Көп жылғы еңбегінен кейін зейнеткерлік жасына жеткен Серік Имансерікұлы ағамызды құрметті демалысқа шығарып салдық. Сол уақыттан бері біршама жылдар өтіпті.

Әрбір адамның өзіне тән ғұмыр жолы, тіршілік баяны бар, бірақ еткен еңбек, көрген бейнет, татқан зейнет, алған асу, жеткен биік әркімнің өмірінде әрқилы болары анық. Оны тек сырт көз өздерінше бағалап жатады. Сондағы жалпының іздейтіні біреу: ол – кісілік келбет, азаматтық тұлға. Оған – дәл осындай адами асқақ қасиет қана ие бола алады. Өзінің өнегелі өмір соқпағында сыйластық пен ағалықтың ұлағатын ұлықтап, үлкенге құрмет, кішіге ізет болар істерді бізге өнеге еткен Серік Имансерікұлы ағамыз бүгінде мерейлі 75 жасқа келіп отыр. "Қарттары бар ел – қазынасы бар ел" – деген сөз бар халқымызда. Осынау жылдар ішінде өмірдің талай белестерінен табысты өтіп, бүгінде өркен жайған алып бәйтеректей үлкен бір әулеттің ақылшы тірегі, арқа сүйер атасы болып отыр. Осыған орай Құрметті Серік Имансерікұлы ағамызды мерейтой күні шын жүректен құттықтап, Сізге денсаулығыңыздың зор, күйлі-қуатты болуын, ғұмырыңыз ұзағынан, көрер қуанышыңыз молынан болсын, Мерейіңіз әр кез үстем, қадір-қасиетіңіз жоғары болсын деп тілек білдіреміз!

Иә, сапалы білім, саналы тәрбие демекші мемлекеттің де, ұлттың да ең басты қазынасы – өскелең ұрпақ. Ал біз сол 2012 жылдың жаңа оқу жылын колледжімізге жаңа басшылық қызметке келген Жабықбаев Нұрәулет Жақыпбековичпен бірге қарсы алдық. Ол өзінің сабырлы мінезімен, ешбір колледждерден қалыс қалмай, көш тізгінін жалғады, түрлі сайыстарға қатысып, жүлделі орындарға ие болдық.

Білім мен ғылым кез келген мемлекеттің даму, өркендеу көрсеткіші. Бүгінгі таңда еліміздің білім беру

жүйесінің өркендеу көшінде адал еңбек етіп, колледжіміздің дәстүрін ұстанған, қалпын сақтаған, қазіргі директор Омарбеков Медет Әсетұлы білім талаптарына сай сапалық жағынан жақсарту мақсатын қойды. Бүгінде осы талап биігінен көрініп, нәтижесі мен жетістігі асып – тасыған колледжіміз өз атауын жоғалтпады, еліміздің білім саласын дамытуда өз үлесін қосып жүр. Колледждің материалдық техникалық базасы кеңейіп, заманауи технологиялармен жабдықталуда, білімдегі даму үрдістерін толықтырып келеді, түрлі сайыстардан қалыс қалмай, көптеген жетістіктерімен бағындыруда. Соның бірі WorldSkills чемпионатына қатысып республика ішінде бірнеше рет жүлделі орындарға ие болды, халықаралық деңгейде де сайыстарға шықты, чемпионаттың негізгі мақсаты жұмысшы мамандықтарының мәртебесін арттыру және шеберлік дағдыларын дамыту болатын. Әрине бұл жерде біз колледжіміздің оқу ісі жөніндегі директордың

орынбасары Мәлікова Маржан Сабыровнаның да орасан зор еңбегі барын атап кетуіміз керек.

«Білім, бұл бір қаламның ұшымен жазылып, барша қауымның жүрегіне жол тартады, бір ауыздан айтылып, кең өлкемді шарлаған осынау бір ыстық сөз, ыстық көңіл лебізі, бүгін ғана емес, бар уақытта да қантамырымыздың лүпіл - бүлкіліндей естіледі бізге делінген екен білім жайында. Осы айтылғандай ағымдағы оқу жылында арнайы пән оқытушылары Қытай елінде тәжірибе алмасу мақсатында арнайы оқу оқып келді. Бұл да жетістігіміздің бір көрінісі.

Жүйрік уақыттың ұшқыр қанатында әлем жылдам жаңаруда. Ендеше уақыт жылдамдықты талап етеді. Ғұлама ғалым Әл Фараби «Ғылымы жоқ елдің – болашағы жоқ» деген екен. Олай болса нағыз ғылым мен білімнің дамуына білек түріп белсене кірісетін кезең келді. Жолымыздан тайынбайық, сапалы білім, саналы ұрпақты тәрбиелеуде адал еңбек етіп, абыройлы ел атанайық, өркениетті елдер қатарына қосылайық.

КАЙРКУЛОВА ЗУХРА ТОКШИЛИКОВНА,
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
Арнайы пән оқытушысы

ВЫПОЛНЯЕТ СБОРКУ СХЕМЫ МОНТАЖНОЙ И МАКЕТНЫЙ ПЛАТАХ

7	Цель	Ознакомить обучающихся со сборкой схем на монтажной и макетный платах
	Задачи	Сборка схем на монтажной и макетный платах
8	Ожидаемые результаты	Умеет собрать схемы монтажной и макетный платах
9	Необходимые ресурсы	1. Г. Лаптев «Электротехнические и электромонтажные работы», М. : ФОРУМ-ИНФА, 2016.
	Учебно-методическое оснащение, справочная литература:	2. Нестеренко В. М. Технология электромонтажных работ. – М. : Академия, 2018 год
	Техническое оснащение:	3. Григорьева С. В. Общая технология электромонтажных работ. Учебник. М. : Академия, 2019 г.
Ход занятия		
1	Организационный момент (5 мин.)	– приветствие студентов; – проверка посещаемости; – мотивация к предстоящей работе: мотивационный видеоролик

2 Вводный инструктаж (25 мин.)

– актуализация базовых знаний, умений, навыков: тестовые задания, практическое задание, устный опрос.

Активити 1. Устный опрос: Устный опрос проводится в виде игры-викторины «Миллионер» <https://vneuroka.ru/>. Для этого необходимо ответить на вопросы по следующим темам:

1. Электрическая цепь и ее элементы
2. Назначение резисторов
3. Особенности конденсаторов
4. Назначение транзисторов
5. Назначение светодиодов

Ссылка на игру-викторину: «Миллионер» -

<https://vneuroka.ru/novaya-igra-millioner/igra-victorina-168142182116047/>

Активити 2. Проверка знаний по УГО элементов схем

Условные графические обозначения
некоторых элементов электрических схем

Наименование	Обозначение	Наименование	Обозначение
Резистор постоянный		Предохранитель плавкий	
Резистор переменный		Элемент нагревательный	
Диод		Корпус	
Конденсатор постоянной емкости		Обмотка добавочных полюсов (токовая)	

Активити 3. Тест с помощью программы Simpoll. ru

Тест:

Вопрос 1. Ручной инструмент, применяемый при лужении и пайке для нагрева деталей, флюса, расплавления припоя и внесения его в место контакта спаиваемых деталей:

1. Пассатиж
2. Мультиметр
3. Паяльник

Вопрос 2. Рабочая часть паяльника:

1. Жало
2. Шнур
3. Рукоятка

Вопрос 3. В производстве жала зачастую используют

1. Медь
2. Алюминий
3. Сталь

Вопрос 4. Маломощные паяльники:

1. 40-100 Вт
2. 15-40 Вт
3. Более 100 Вт

Вопрос 5. Укажите припой:

1. Сплав меди и алюминия
2. Сплав олова и свинца
3. Сплав алюминия и стали

– ознакомление с новой темой: «Выполняет сборку схемы монтажной и макетной платах»

Ссылка на видеоматериал:

<https://yandex.kz/video/preview/5734778086204348180>

План урока:

1. Назначение макетной платы
2. Сборка несложной электрической схемы на макетной плате
3. Сборка схемы мультивибратора на макетной плате

– инструктаж по ТБ (на вводном занятии и при необходимости) :

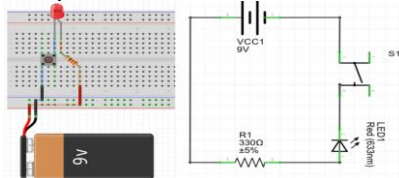
1. При механической сборке возможны порезы, уколы, ущемления, ушибы. Они возникают чаще всего при неумелом пользовании инструментом и применении инструмента, не соответствующего данной операции, вследствие чего происходят срывы инструмента с рабочей поверхности, что часто приводит к травмам.
2. Мелкую стружку ни в коем случае нельзя смахивать со стола рукой во избежание заноз, уколов и порезов. Эти отходы нужно собирать со стола куском влажной тряпки и выбрасывать вместе с тряпкой, не разворачивая ее.
3. Макетные платы абсолютно недопустимо использовать с напряжением 220В!

3 Текущий инструктаж (35 мин.)

– выдача заданий по практической работе:

Задание 1. Сборка несложной схемы

Для приобретения навыка работы с макетной платой соберём простейшую схему, как показано на рисунке. «Плюс» батарейки подключим к плюсовой шине макетной платы, «минус» – к отрицательной шине. Яркие красные и чёрные линии – это соединительные провода, а бледные полупрозрачные – это соединения, которые обеспечивает макетная плата, они показаны для наглядности.

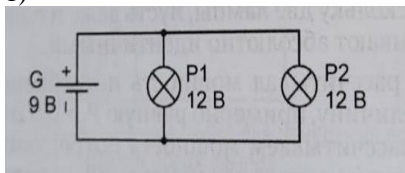

Схема, собранная на макетной плате

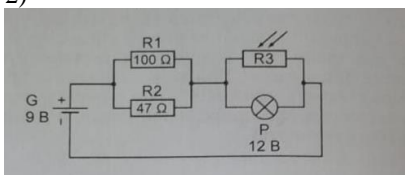
В правой части рисунка приведена эквивалентная принципиальная схема. Если схема собрана верно, то при нажатии на кнопку светодиод должен светиться.

Задание 1. Собрать схемы на макетной и монтажных платах

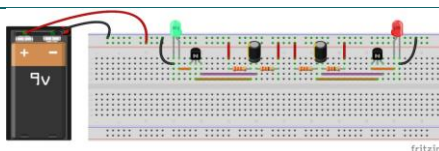
1)

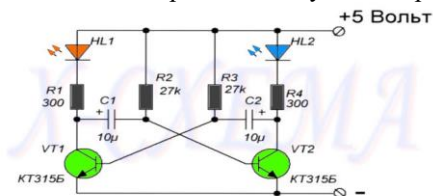
2)

3)

Задание 2. Сборка схемы мультивибратора на монтажной плате

– демонстрация проведения работы;
– контроль, корректировка и помощь студентам при выполнении заданий.

4 **Заключительный инструктаж (20 мин.)**

– **Закрепление темы:**

1. Можно ли при сборке схемы светодиод напрямую подключить к источнику питания?
2. Опишите назначение конденсатора в схеме мультивибратора
3. Как работает транзистор в схеме мультивибратора?
4. Что произойдет в схеме мультивибратора, если не соблюдать полярности элементов?
5. Где применяют схему симметричного мультивибратора?

Активити 3. Решите кроссворд

<https://vneuroka.ru/novyy-krossvord/18-168142305716570/>

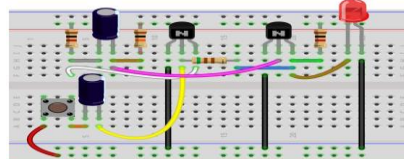

- Оценивание выполненных работ студентов:

По окончании практической работы в соответствии с активностью и правильно собранной схемой оценивается каждый обучающийся.

- **Домашняя задание:**

1. Сборка схемы мультивибратора на макетной плате
2. Подготовка отчета о проделанной работ
3. Повторить пройденные темы

5 **Подведение итогов (5 мин.)**

Рефлексия (5 мин.): Обратная связь с помощью Google Forms:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSd-8dep19HdaHLDUdhn6ERnO-IjInFKHxAYPLgSb6C2nhqsig/viewform?usp=sf_link

ЩУКИРБЕКОВА САЛТАНАТ ТОКТАРОВНА,
Алматинский государственный политехнический колледж
Преподаватель русского языка и литературы

С. НАЗАРОВА «МОЙ ЗЕЛЕНОГЛАЗЫЙ АРУАХ»

Цели, задачи	Извлекать необходимую информацию из разных источников, критически оценивая аргументы, содержащиеся в ней.
Ожидаемые результаты	- Определяет основную мысль текста, извлекая необходимую информацию из текста - Выражает свое отношение, критически оценивая аргументы
Необходимые ресурсы	Русский язык и литература. Часть 1. (ОБЩ) . ОБЩ. Шашкина Г. З. 11 класс https://ru.padlet.com/dashboard?mobile_page=AccountsMenu
Ход занятия	
	<p>I. Организационный момент Создание коллаборативной среды Стратегия «Комплимент» Приветствие и мотивация обучающихся, создание эмоциональной атмосферы Прием «Пять пальцев» - Покажите пожалуйста, насколько вы готовы к уроку. (Обучающиеся поочередно касаются одноименных пальцев рук своего соседа, начиная с больших пальцев и говорят слова поддержки друг другу)</p> <p>ПРЕДТЕКСТОВАЯ РАБОТА II. Изучение нового материала</p> <p>Метод «Мозговой штурм» Задание: Сделать кластер ассоциации со словом «Энергия слова».</p> <div data-bbox="359 1563 762 1966" data-label="Diagram"> <pre> graph TD A((Родной язык)) --- B((Энергия слова)) B --- C((Ценности традиции)) B --- D((Литература)) B --- E((Особенности народов)) </pre> </div> <p>Сегодня мы с вами продолжим изучение произведений по разделу «Энергия будущего. Энергия слова». Ознакомление с темой и целями занятия. Стратегия «Узнайте личность» Метод «Чтение с отрывками» Задание: Внимательно прочитайте отрывок из стихотворения В. Муратовского, посвященного поэту С. Назаровой и ответьте на вопросы:</p>

Как вы охарактеризуете настроение автора в моменте создания стихотворения?

В. Муратовский о С. Назаровой:

«Не унывай! На свете много городов, но дух Алма-Аты, твой аруах, твой талисман, собрание людей, способных искренно любить нежадный Казахстан... Люблю я пики Алатау, разбег проспектов и аллей. Всевышнему поют здесь славу вершины кровных тополей. И абрис гор, всегда неровный. Вись неба втягивает взор. Алма-Ата, мой рай нагорный, когда я сам не тать, не вор».

Какой вам представляется поэтесса?

Метод «Глоссарий» (Словарная работа)

Задание: Объяснить значение слова и подобрать ассоциации к словам: **аруах, семья, старшее поколение, аул, город, институт, армия, воспоминание, память, любовь, стыд.**

Дифференциация:

Обучающиеся уровня А: объяснить значение слова

Обучающиеся уровня Б: объяснить значение слова и подобрать ассоциации к словам

Обучающиеся уровня С: объяснить значение слова и подобрать ассоциации к словам и составить предложения.

Метод «Глоссарий» (Словарная работа) Задание для обучающихся с ООП нарушением речи.

Задание: подобрать антонимы к данным ключевым словам

Аруах - аруах

Семья- жанұя

старшее поколение- үлкен буын

аул – ауыл

город – қала

институт – институт (университет)

армия – армия

воспоминание – еске алу

память – жады

любовь - махаббат

стыд – ар-ұят

ТЕКСТОВАЯ РАБОТА

Прием «Чтение с отрывками»

Метод «9 граней алмаза»

Задание: Прочитайте отрывки из рассказа С. Назаровой «Мой зеленоглазый аруах». Определите основную мысль каждого абзаца. Извлеките необходимую, важную информацию из текста, заполняя каждую карточку одним словом (9 карточек). Сопоставьте карточки по важности согласно ранее извлеченной информации по методу «9 граней алмаза».

	Бабушка <u>Мурселя</u>
	Семья
	Аул
	Внук <u>Мад</u>
	Армия
	Город
	<u>Арварх</u>
	Родной язык
	Чувство стыда

Карточки для заполнения «9 граней алмаза»

Прием «Чтение с пометками»

Метод «9 граней алмаза» (упрощенный)

Задание для обучающихся с ООП с нарушением речи: Прочитайте отрывки из рассказа и найдите и выделите ключевые слова в тексте: **Аруах, семья, старшее поколение, аул, город, институт, армия, воспоминание, память, любовь, стыд.** По выданным готовым карточкам сопоставьте карточки по важности согласно основной мысли текста.

Бабушка Мурселя	
Семья	
Аул	
Внук Мадн	
Армия	
Аруарх	
Город	
Родной язык	
Чувство стыда	

Готовые карточки «9 граней алмаза»

Оценивание учителя. Дескрипторы:

- определить основную мысль каждого абзаца
- извлечь необходимую, важную информацию из текста и заполнить их в карточках
- сопоставить информацию с карточек по важности согласно ранее извлеченной информации

ПОСЛЕТЕКСТОВАЯ РАБОТА

Метод «Аргумент-обоснование»

Задание: Работайте в парах. Заполните графический органайзер в парах согласно ранее извлеченной информации с предыдущего задания, по нижепредставленной формуле (Формула 1). Выразите свое отношение и оцените аргументы своей пары согласно основной мысли текста.

Формула 1

Метод «Аргумент-обоснование» (упрощенный)

Задание для обучающихся с ООП с нарушением речи: заполните частично готовый графический органайзер, отвечая на конкретные вопросы

IV. Закрепление:

- Семья – главная ценность любого общества. Это крепкий дом, это дети и внуки, это наша поддержка и опора, это самое дорогое, что у нас есть.

Задание: расскажите о своей семье и семейных ценностях. Сравните традиции казахского и русского народа о семейных ценностях.

- Почему семья и семейные ценности так важны для человека? Сравните традиции казахского и русского народа о семейных ценностях

Опишите свои мысли и чувства, чтобы ответить на вопрос.

V. Рефлексия по занятию:

Прием «Две звезды и одно пожелание» в приложении Padlet. com

https://ru.padlet.com/dashboard?mobile_page=AccountsMenu напишите свои пожелания

VI. Домашнее задание:

Основываясь на авторскую позицию произведения, выразите свое отношение и напишите сочинение на тему «Любите людей, и этим вы сделаете их бессмертными»

МУКАНОВА НАЗЕРКЕ ЖАКЕНОВНА,
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
директордың оқу-ісі жөніндегі орынбасары

МҰҒАЛІМДЕРДІҢ КӘСІБИ БІЛІКТІЛІГІН АРТТЫРУ: ЗАМАНАУИ БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА ТЕНДЕНЦИЯ МЕН ЖАҢАША КӨЗҚАРАС

Ы. Алтынсарин атындағы №159 гимназияда Алматы қаласы Білім басқармасының қолдауымен және Медеу аудандық білім бөлімінің ұйымдастыруымен «Мұғалімдердің кәсіби біліктілігін арттыру: заманауи білім берудегі жаңа тенденция мен жаңаша көзқарас» атты семинар өтті. Семинарға Медеу ауданының білім беру ұйымдарының басшылары қатысты. Іс-шараның мақсаты мектеп тәжірибесіндегі заманауи білім беру технологиялары мен тың әдістерді тарату.

Жаһандану үрдісінде қоғамның жеке адамға қоятын талаптары күн сайын артуда. Ол үшін оқыту мен тәрбиелеудің мақсаттарын, мазмұнын, сондай-ақ әдістері мен сандарын жаңғырту, білім сапасын бағалаудың жаңа құралдарын құралдарын әзірлеу сияқты санаттарды жетілдіру қажет. Бұл мәселелерді шешудің ең қысқа жолы білім беру ұйымдарының инновациялық дамуын үздіксіз жетілдіру болмақ. Қаржылық, мәдени және азаматтық сауаттылық, шығармашылық қабілет, коммуникация, топта жұмыс істеу дағдылары, көшбасшылық құндылықтарды қайта қарау сияқты қасиеттер мен дағдылар алдыңғы қатарға шығады.

Семинарда шебер-педагог, тарих пәнінің мұғалімі Г. Асанбекова («Қазақстан - халықаралық құқық субъектісі»), биология пәнінің мұғалімі Р. Әмзеев («Генетика зертханасы. Дезоксирибонуклейн қышқылы құрылысы мен құрылымы»), қазақ тілі мен әдебиеті мұғалімі С. Анапияева («Сингапур мектептеріндегі тиімді тәжірибелер»), ағылшын тілі пәні мұғалімі Г. Халелова («Оқу мектебі» жобасы аясындағы Рустем Сауытбайдың «Шоко әлемі» кітабы), биология пәнінің мұғалімі Т. Османбек пен бастауыш сынып мұғалімі Қ. Әмірбекова («Рефлексия-табыс баспалдағы»), сонымен қатар мұғалімдер А. Бейсекина, Ж. Қалтаева, Ж. Меңдібаева, Г. Бидайбекова, А. Нұрканатқызы, Н. Нұғманова, Г. Махамбетова, А. Әшенова, Н. Жамбыл, А. Өміралханов жоғарыда аталған бағыттар бойынша зерттеу нәтижелерімен бөлісті.

Семинарда оқушылардың танымдық қабілеттері мен қызығушылықтары, мүмкіндіктері мен қажеттіліктерінің деңгейі кеңінен талқыланып, қатысушылар тарапынан үлкен қолдау тапты.

Ж. Ж. ЕҢСЕПОВА,

Ы. Алтынсарин атындағы №159 гимназия
қазақ тілі мен әдебиет пәні мұғалімі
Алматы қаласы, Медеу ауданы

??

Бүгінгі күн білім саласында оқыту мен тәрбиелеудің түрлі тәсілдері еніп келеді. Солардың ішінде «тренинг» тиімді әдіс-тәсілдердің бастысына айналады. Оқыту мен тәрбиелеудің басты ұстанымы — алдындағы баланы да, жанындағы мұғалімді де, ата-ананы да тұлға деп тану. Сол бағытта тренингтердің мұғалімнің бүгінгі күннің талабына сай жұмыстануында жаңашылдығымен ғана емес педагогикалық-психологиялық тұрғыдан да басты әдістемелік қаруы десем артық емес. Бұны мен өз тәжірибемнен танығасын айтып отырмын. Бүгінде әрбір мектепте психолог маман бар. Ол мектептегі мұғалімнің психологиялық тұрғыдан көмекшісі. Әрбір мұғалім өзінің педагогикалық –психологиялық жұмысында осы маманға жүгінеді. Ал жалпы педагогикада әрбір мұғалім психолог болуы керек. Ал бүгінгі күн тренингті меңгерген мұғалім өз пәнінің маманы мен қатар жан-жақты зерттеуші, сынақшы, түзетуші маманы болады. Тренинг түрлерін көп түрлерін меңгерген мұғалім оқушы алдында ғана емес өз әріптестері, ата-аналары алдында да әдістемесі жоғары үйлестіруші, ұйымдастырушы бола алады. Мен осы уақытқа дейінгі өз ізденіс, әдістемелік қолданыстарымдағы тренинг түрлерін көп білгісі келетін, тренингті көп қолданатын әріптестеріме ұсынамын. Тренингтің түрлері көп. Олардың әр түрлі аудиторияға арналатыны бар. Мектеп мұғалімдеріне арналған тренинг олардың бойындағы маңызды сапаларды: кәсіби іс-әрекеттердің эффективті индивидуалды стилін қалыптастыру; оқушылармен, олардың ата-аналарымен, мектеп басшылығымен, әріптестерімен сонымен қатар өз отбасы мүшелерімен ойдағыдай қарым-қатынас жасай алуын қалыптастырып, дамыту үшін қажет. Тренинг балаға позитивті қарым-қатынас, олармен тілдесудің коммуникативті амалдарын дамыту, өзін-өзі регуляциялаудың эффективті тәсілдерін қалыптастыруға көмек береді. Мұғалімнің іс-әрекетіндегі кәсіптік стилінің индивидуалдық тәсілін іздеуге байланысты сұрақтар талқыланады. Айта кететін жай, тренингтер мектепте енді жұмыс жасай бастаған жас мамандар арасында ғана актуалды емес. Көп жылдар бойы мектепте қызмет етіп, дағдылары қалыптасқан мұғалімдер арасында да қажет. Олар өздерінің кәсібилік шеберлігін кеңейтіп, жанарту үшін маңызды. Адамдар арасындағы қарым-қатынаста адамгершілік, әдеп-инабат үрдістерінің қаншалық кең жайылып, терең тамырлануы, ең алдымен, олардың жекелеген отбасында өркен жаюына, яғни баланың ата-анасын жан-жүрек қалауымен, саналы түрде ардақтап, құрметтеуіне, инабат тағылымын үлкендерден үйрене отырып, олардың өздеріне деген қарым-

қатынастарында мүлтіксіз жүзеге асырып отыруларына байланысты.

Бала тәрбиесі – қызығы мен қиыншылығы қатар жүретін күрделі процесс. Ата-аналардың жастығы мен бала тәрбиесіндегі тәжірибенің жоқтығы, болмаса тәрбие жұмыстарында тек қана өз ойлары мен көзқарастарына ғана жүгінуі немесе қажетті педагогикалық білімдерінің жетіспеушілігі салдарынан тәрбие процестері көптеген қателіктерге ұшырап отырады. Сондықтан да мектеп өміріндегі ата-аналардың педагогикалық білімін жетілдіру, мәдениетін арттыру, бала тәрбиесіне белсене араластыру, соның нәтижесінде ата-ананы баланың алғашқы ұстазына айналдыру мақсатында ұйымдастырылатын тренингтердің маңызы орасан зор. Қазіргі тұрмыс-тіршілігімізде, әсіресе тұрмыстық жағдайда, эмоциялық дауылдар тым көбейіп отыр. Қазіргі ұрпақ тәрбиесін қиындатып отырған негізгі себептердің бірі десекте болады. Осыдан келіп, баланың психикалық зардап шегуіне ұшыраудамыз. Ол үшін, ең әуелі үлкендердің де, кішілердің де өзара қарым-қатынастарындағы үндестікке ұмтылып, оны сауықтыру мен тәрбиелеу жолдарының тәсілдерін қарастыру ауадай қажет болып отыр. Сабақта қолданылған тренингтік жұмыстар оқушының өзін-өзі тануына зор ықпалын тигізеді, сондықтан тренинг әдістемесі басты әдістеме деп атап айтқым келеді.

Тренинг барысында мынадай жағдайларға да дайын болуы тиіс, олар: ыза, қатты дауыс, дөрекілік, өзімшілдік, қатыспаушылық, қажетсіз күлкі, ынтасыздық, шыдамсыздық немесе «сөзге керісу», қажетсіз сөзге араласу; тыныштық, селсоқтық; қылжақтық және т. б.

Сіздерге өзім сабақта және мұғалімдермен әдістемелік жиналыс кезінде жиі қолданатын тренингтерді ұсынып отырмын.

«Портрет»

5 мин ішінде қатысушылар бірнеше адамдардың психологиялық портретін жасаулары тиіс. Әсіресе ішкі сипаттарына мән беру керек. Ал, адам танытын сыртқы келбет т. б. сипаттарын айтуға болмайды. «Психологиялық портретте», кем дегенде осы адамды сипаттайтын 10-12 мінез сипаттары, әдет, ерекшеліктері суреттелуі тиіс. Әрбір қалаған адам топтың алдына шығып, жазғанын оқиды, қалғандары сол адамды табулары тиіс.

Қорытынды; Бұл тренингте тіпті тұйық, шет балалар да белсенділік танытып ортаға өз ойларын салуға қалыптасады, жекелеген қатысушыларды басқа қырынан тануға мүмкіндік болады.

«Біз бір топтамыз»

Өз еркімен әркім паркшаны таңдайды. Ол парақшада қолтырауын, құс, бауырымен жорғалаушы т. б. болады. Парақша таңдағандар 2 минут осы жануар болып, сонын түрін келтіріп, қозғалып, сол сияқты дауыс шығару керек. Тренинг бөлмесі оның территориясы болады. Бірнеше адам бір түрдегі жануарды таңдалады. Өз таңдауын алдын ала айтпау керек. Бөлме де сол жануарды келтіріп, өзгелермен аяқ асты әрекеттер жасау керек. Оған секіруге, жүгіруге, ұшуға болады. Осындай әрекеттермен олар бір топ болады.

Қорытынды: рөлдік ойын формасы арқылы шығармашылық әрекет көрінеді, топтық жұмыс алдында еркін түрде топ құрылады.

«Мимикалық жағдаят».

Қатысушылар үш топқа бөлінгеннен кейін олардың топ басшылары ортаға шығып карточканы таңдайды. Онда «Махаббат», «Бұзықтық», «Қызығушылық», тақырыптар берілген. Әр топ өз тақырыптарына байланысты мимика, пантомимикалық ситуация құрайды. Қалған екі команда олардың басты тақырыбын табады.

Қорытынды; Қатысушылардың бойындағы ұялу, өз бойындағы барды көрсете алмау қасиеттері танылады, кейбіреулер өзгені қолдай білуге, ортаға еркін кіруге қалыптасады.

«Менің қиындықтарым»

Қатысушылар шеңбер құрып отырады. Мұғалім немесе тренинг жүргізуші қатысушылардан өзіндік қиындықтарын баяндауды ұсынады. Кімде болса түсінгенін жеткізе алмайтын, білгенін сыртқа шығара алмайтын болса, онда ол жағдай оның басқалармен қарым-қатынасына әсер етеді. Соңында бұл тренингке шын араласа алғандардың алда атаған қиындықтары аз кездесетінін атап кету. Жекелеген оқушылар, мұғалімдер ашылмауы да мүмкін бірақ оларды күштеудің қажеті жоқ. Осы тренинг қалыпты қайталана берсе өзге оқушыларда ашылып сөйлеуге қалыптасады.

Қорытынды: Қатысушының қиындықтары активизацияланады. Бұл тренингті сабақтан соң бүгінгі сабақта. деп те ұйымдастырса, сол сабақты кім қаншалықты меңгергені көрінеді.

**БОРАНБАЕВА ГУЛЬЖАН УСЕНБЕКОВНА,
МҰҚАШЕВА ШЫРАЙ МҰХИТҚЫЗЫ,**
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
Информатика пән оқытушылары

БІЛІМДІ ДОСТАР

Сайыс мақсаты: Білім алушылардың «Информатика» пәнінен алған білімдерін байқау. Логикалық ойлауы мен танымдық қабілетін дамыта отырып пәнге деген қызығушылығы мен белсенділігін арттыру. Өз беттерінше білім деңгейлерін көтеруге жағдай жасау. Білім алушыларды ұйымшылдыққа, шапшаңдыққа тәрбиелеу.

А) білімділік: білім алушылардың білім-білік дағдыларын бақылау, топта бірлесіп жұмыс істеуге, басқалардың жұмысын бағалауға үйрету;

Ә) дамытушылық: білім алушылардың тіл байлық, сөздік қорларын молайту, шығармашылық қабілетін жүйелеу, ойлау қабілеттерін дамыту;

Б) тәрбиелілік: білім алушыларды ана тілін сүйетін, болашаққа үлес қоса білетін білімді, ізденімпаз ұрпақ етіп тәрбиелеу.

Түрі: интеллектуалды дамытпа, пәндік сайыс.

Көрнекілігі: компьютер, презентация.

Сайыстың барысы:

Ойынды бастамас бұрын әділқазы алқасын сайлап алайық.

Ойынға қатысушылар ИС23-1А, Т23-1А, Т23-1Б топтары, үш -үштен қатысады. Әр топтың өз аттары болады және өздерін таныстырады.

Ойын 5 айналымнан тұрады.

1. «Шын жүйрікте шаршау жоқ»

2. «Жұмбақтар шешейік»

3. «Білгір болсаң тауып көр»

4. «Логикалық сұрақтар»

Қорытынды бөлім

I кезең. «Шын жүйрікте шаршау жоқ» кезеңі

Ойынның шарты: Әр командаға 10 сұрақтан қойылады. Әр дұрыс жауап 10 ұпай деп саналады. Сұрақтарға «иә» немесе «жоқ» деп жауап беруі тиіс.

I командаға

1. Қазіргі компьютерлердің пернетақтасында 80 перне болады. (жоқ)
2. Баспаға шығару құрылғысы пернетақта деп аталады. (жоқ)
3. Пернетақта компьютерге ақпаратты енгізу құрылғысы. (иә)
4. Ең алғашқы ЭЕМ 1946 жылы АҚШ — та пайда болды. (иә)
5. Ақпараттың ең кіші өлшем бірлігі килобайт деп аталады. (жоқ)
6. Компьютер ақпараттық процестерді жүзеге асыратын құрал. (иә)
7. Тышқан ақпаратты сақтауға арналған құрылғы. (жоқ)
8. Адам ақпаратты сақтай алмайды. (жоқ)
9. 1 Мегабайт 8 байтқа тең. (жоқ)
10. ЭЕМ дамуының I буынында электрондық шамдар пайдаланылды. (иә)

II командаға

1. Delete алдыңғы символды өшіру пернесі (жоқ)
2. 1 Килобайт 8 байтқа тең. (жоқ)
3. «Информатика» пәні ЭЕМ — нің көмегімен ақпараттарды жинау, сақтау, өңдеу заңдылықтарын зерттейтін ғылым. (иә)
4. Сканер ақпаратты енгізу құрылғысы. (иә)
5. Электронды есептеуіш техниканың даму тарихы бірнеше буындарға бөлінеді. (иә)
6. ЭЕМ — нің даму тарихы 7 буыннан тұрады. (жоқ)
7. Процессор — ол компьютердің миы. (иә)
8. Пернетақта, сканер ДК — дің сыртқы құрылғыларына жатады. (иә)
9. Принтер — ақпаратты қағазға басып шығаратын құрылғы. (иә)
10. 1846 жылы Бэббидж машинасына программа жазған Ада Лавлейс. (иә)

III команда

1. ЭЕМ - нің дамуының III буынында электрондық шамдар пайдаланылды. (жоқ)
2. Бит, байт ақпараттың өлшем бірліктері. (иә)
3. Пернетақта, сканер ДК - дің сыртқы құрылғыларына жатады. (иә)
4. Принтер - ақпаратты қағазға басып шығаратын құрылғы. (иә)
5. 1846 жылы Бэббидж машинасына программа жазған Ада Лавлейс. (иә)
6. 1 Кбайтта 1024 Мбайт бар. (жоқ)
7. Процессор - ол компьютердің миы. (иә)
8. Пернетақта компьютерге ақпаратты енгізу құрылғысы. (иә)
9. 1 Килобайт 8 байтқа тең. (жоқ)
10. ЭЕМ - нің даму тарихы 7 буыннан тұрады. (жоқ)

IV кезең. «Жұмбақтар шешейік»

- 1: Жануарға ұқсас атым бар,
Бағдар көрсетер затым бар.
Кілемше үстінде тұрамын,
Ең қажетті құралмын. .. (тышқан)

- 2: Жұртты өзіне қаратқан
Ақпаратты сақтап, таратқан. .. (компьютер)

- 1: Мәліметті сұраған,
Экранға шығарған. ... (монитор)
- 2: Егер білсең, айта қойшы
Құрылғы бұл сиқырлы.
Қағаздағы ақпарды
Компьютерге апарды. ... (сканер)

- 1: Бір сарайда тұрады екен,
Бес атаның балалары.
Қыдырмашы біреуі,
Бір күн бар да, бір күн жоқ.
Соны есепке алсақ.
Ұзын саны жүз екі. .. (пернетақта)
- 2: Бұтақ орнында мың бір инесі
Компьютер жаны киесі. .. (кактус)

- 1: «Компьютер кеше, бүгін, ертең» тақырыбында өз топтарыңыздың атына байланысты постерлеріңізді безендіресіздер, берілетін уақыт 10 минут. Постерді мына критерилер бойынша дайындайсыздар:

- 1) Дәлел немесе факты;
- 2) қызықты мәліметтер;
- 3) суреттер.

- 1: Білімдіден шығар алғыр, шешен
Шешендікпен болған ғой барлық көсем
Сайра шәкірт, суырыл, шарықташы
Қалмасын бұл жарыста сенің есең-деп ортаға шығып әр топ постерлерін қорғайды

III кезең. «Білгір болсаң тауып көр»

Шарты: Әр топқа сұрақтар қойылады. Сұраққа жауап бермесе келесі топ жауап береді.

1. Санау жүйесі дегеніміз не? (Сандардың аталу және жазылу ережелері мен әдістерінің жиынтығы)
2. Көбейтілуге және басқа программаларға жүзуге қабілетті шағын компьютерлік программа қалай аталады? (Вирус)
3. Әлемге әйгілі компьютер программаларын жасаушы Microsoft компаниясының негізін қалаған кісі кім. (Билл Гейтс)
4. Өртүрлі жоғары технологиялық құрылғылардың көмегімен адамдардың өмір сүруіне қолайлы жағдай жасалған тұрғын үй қалай аталады? (Ақылды үй)
5. Техникалық құралдар және программалық жасақтамалардың көмегімен жасалынған, адамға көру, есту, сезу т. б. сезімдері арқылы берілетін жасанды әлем (**Виртуалды шындық**)
6. Алгоритм түрлерін атаңдар? (сызықтық, тармақталу, циклдік)
7. Қандай алгоритмдерді циклдік деп атайды? (Алгоритмнің бірнеше рет қайталануын циклдік алгоритм деп атайды.)
8. Информацияны алудың, сақтаудың, жаңартудың, тарату мен пайдаланудың барлық аспектілерін зерттейтін ғылым. (информатика)

IV – кезең.

- Ойың ұшқыр болса – шын,
Тапшы қане жауабын –деп «**Логикалық сұрақтарға**» кезек берейік.

Шарты: Әр топқа 2 логикалық сұрақтар қойылады. Сұраққа жауап бермесе келесі топ жауап береді.

1 команда

➤ Егер флешканың сыйымдылығы 2 Гбайт болса, 2000 Мбайттық файлдың қаншасын шамамен сыйдыруға болады? (1 файл)

➤ Бір үйдің 4 баласы бар Асан, Үсен, Арман Жексен олардың үйінде 1 компьютер бар, әр бала 25 минуттан кезектесіп ойнайды екен. Үлкені Асан 10 сағат 20 минутта компьютерге отырады. Ал кенже баласы Жексен сағат қаншада компьютерге отырады? (11.35)

2 команда

➤ Термометр аяз болғасын - үш градус көрсетіп тұр. Осындай екі термометр неше градус көрсетеді? (-3°)

➤ Компьютердің бағасы 700 000 тенге, планшеттің бағасы 500 000 тенге, ал Ноутбуктің бағасы компьютер мен планшеттің бағаларының қосындысынан 3 есе арзан? (400 000 тенге)

3 команда

➤ Егер флешканың сыйымдылығы 16 Гбайт болса, 2000 Мбайттық файлдың қаншасын шамамен сыйдыруға болады? (8 файл)

➤ Айдос Расторлық графиканы редактірлеу үшін 15 мин, ал Жандос Векторлық графиканы редактірлеу үшін 10 мин уақытын жұмсайды. Екеуі қосылып 1 сабақта, яғни 45 минутта қанша графикалық файлды редактірлеп үлгереді? (Айдос 3 файл, Жандос 4 файл).

VI кезең Қорытынды.

Білім алушылардың ұпайлары есептеліп, жеңімпаз анықталады. Жеңімпаздар бірінші, екінші, үшінші дәрежелі дипломдармен және сыйлықтармен марапатталады. Көзге түскен, жақсы жауап берген студенттер «білімді студент, үздік студент, тапқыр студент, таланты студент, дарынды студент, ізденімпаз студент, талапты студент, зейінді студент, еңбекқор студент» деген атақтар беріледі.

ДЖУМАГАЗИЕВА САЛТАНАТ БАЗЫБАЙҚЫЗЫ,

Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі

Математика пән оқытушысы

ПРАКТИКАЛЫҚ ЖҰМЫС. АНЫҚТАЛҒАН ИНТЕГРАЛ. ҚИСЫҚ СЫЗЫҚТЫ ТРАПЕЦИЯ ЖӘНЕ ОНЫҢ АУДАНЫН ТАБУ

Сабақтың мақсаты мен міндеттері:

- Анықталған интегралды есептеу;
- Интегралдың физикалық мағынасын түсіндіру;
- Қисық сызықты трапецияның ауданын анықтау үшін Ньютон-Лейбниц формуласын қолдану;
- Берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;

Білім алушылардың өз бетінше жұмыс жасауға, тиімді тәсілдерді қолдану арқылы топпен жұмыс жасауда, өзара сыйластық пен бір-бірінің пікірлерін тыңдауға және жеке жұмыс істеуде ұқыптылыққа тәрбиелеу;

Техникалық құралдар, материалдар: IQTouch Интерактивті тақта, ноутбук;

- ✓ LearningApps онлайн платформасы;
- ✓ Google forms онлайн платформасы;
- ✓ Wordwall онлайн платформасы
- ✓ Tarsia Maker онлайн платформасы
- ✓ Geogebra онлайн платформасы

Сабақтың барысы:

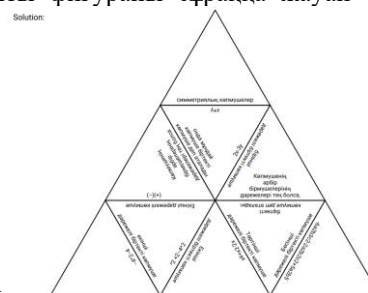
1. Сәлемдесу
2. Аудиторияның тазалығын тексеру
3. Ұйымдастыру кезеңі.
4. Студенттерді мотивация ынталандыру.
5. Топқа бөлу: «Саралау» әдісі арқылы топқа бөлу, әртүрлі геометриялық фигураларды араластырып студенттерге таратылады, бірдей фигураларды алған білім алушылар топтасады.

1 Топ «Ньютон»

2 Топ «Лейбниц»

3 Топ «Бернулли»

Үй тапсырмасын өзектендіру (15 мин.): 1.«Тарсия» әдісі бойынша өткен тақырып қайталау, төмендегі үшбұрышты фигураны сұраққа жауап беру арқылы

жинақтау.

2. «Бәйге» әдісі бойынша LearningApps онлайн платформасы есептерді шығару арқылы жауаптарымен

белгілеу.

Жаңа білім мен дағдыны/Кәсіби білікті қалыптастыру (40 мин.):

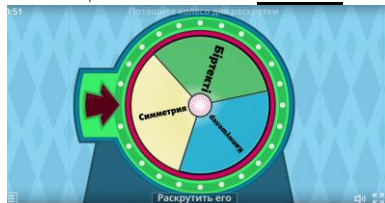
Жаңа тақырыпты түсіндіру.

1«Галереяны шарлау» әдісі арқылы талқыланған мәселе, дайындалған.

Kahoot онлайн платформасы арқылы, топ бойынша жарыса отырып, жауабын табып, жаңа тақырыпты түсіндіреді.

1. Анықталған интеграл дегеніміз не?
2. Ньютон, Лейбниц деген кімдер?
3. Ньютон-Лейбниц формуласы қандай?
4. Қасиеттері ?

Ұяшық Wordwall онлайн платформасы арқылы келесі топтың кезегін анықтауға болады.

2. «Серпілген сауал» әдісі арқылы түсіну деңгейін арттыруға және талқылау дағдыларын дамытуға қол жеткізу, таныстыру <https://youtu.be/I0c8MhsFyCg> (видеоролик) , әр топқа тақырып бойынша есептер беріледі.

Білім алушыларға анықталған интегралдың негізгі қасиеттеріне есептер шығарту

$$\begin{aligned} \int_{-1}^2 x^4 dx & \quad \int_0^{\frac{\pi}{2}} \cos x dx \\ \int_1^3 x^3 dx & \quad \int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{dx}{\cos^2 x} x \\ \int_1^2 \frac{dx}{(2x+1)^2} & \quad \int_0^{\pi} 3 \cos \frac{x}{2} dx \\ \int_1^{10} \frac{dx}{x^2} & \quad \int_{\frac{\pi}{4}}^{\frac{\pi}{2}} \sin 2x dx \\ \int_0^{\frac{\pi}{4}} \frac{dx}{\cos^2 x} & \quad \int_0^{\frac{\pi}{3}} x dx \\ \int_0^{\frac{1}{2}} x dx & \quad \int_0^1 (2x+1) dx \\ \int_{-\pi}^{2\pi} \frac{x}{3} dx & \quad \int_{-2}^2 \frac{dx}{\sqrt{2x+5}} \\ \int_0^{3\pi} \frac{dx}{\cos^2 \frac{x}{9}} & \quad \int_{-2}^6 \frac{dx}{\sqrt{x+3}} \end{aligned}$$

ЕБҚ ететін білім алушы: топта видеоролик арқылы анықталған интегралдың негізгі формулаларын түсіндіріп, дәптерге жазғызады. Уақыт беріледі және колдау көрсетіледі.

ЕБҚ ететін сөйлеу қабілеті бұзылған білім алушы топпен бірге жұмыс жасайды. Дұрыс жауабын сәкестендіру арқылы орындайды.

$\int_2^7 dx$	5
$\int_1^4 (x-1)^2 dx$	9
$\int_0^{\frac{\pi}{2}} \cos x dx$	1

Жаңа тақырыпты бекіту (15 мин.):

1. «Плакаттар сөйлейді» әдісі бойынша қисық сызықты трапецияның ауданын анықтайды. Орындаған тапсырмалары бойынша бағаланады, қорытынды жасайды.

Функционалдық сауаттылық тапсырмасы.

Егер Автокөліктің жылдамдығы $v = 2t + 4$ (м/с) болса, қозғалыс басталғаннан бастап 4 секундта көлік жүріп өтетін жолды есептеңіз.

Шешуі: Есеп шарты бойынша $v(t) = 2t + 4, a = 0, b = 4$

$$S = \int_0^4 (2t + 4) dt = 2 \frac{t^2}{2} \Big|_0^4 + 4t \Big|_0^4 = 4^2 + 4 \cdot 4 = 32 \text{ м}$$

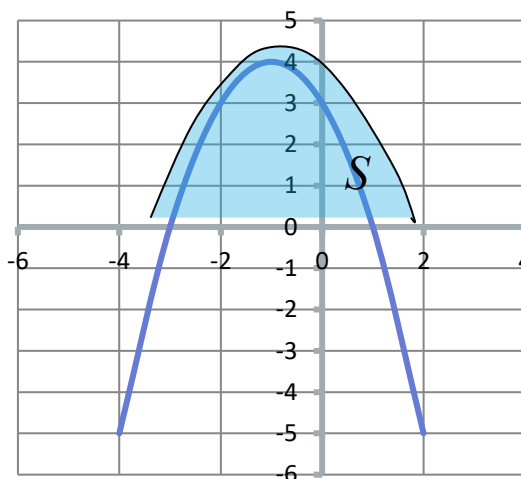
Анықталған интеграл түзу сызықты қозғалыста S жолды есептеу үшін қолданылады. Материалдық дене $t=a$ -дан $t=b$ -ға дейінгі уақыт аралығында жүрген S жол жылдамдықтан алынған анықталған интегралға тең:

$$S = \int_a^b v(t) dt$$

ЕБҚ ететін сөйлеу қабілеті бұзылған білім алушы топпен бірге жұмыс жасайды. Сызықтармен шектелген фигураның ауданын есептеңіз және абсцисса осі

Бастау үшін абсцисса осінің функция графигімен қиылысу нүктелерін табамыз. Ол үшін теңдеуді шешейік.

$$3 - 2x - x^2 = 0 \quad y = 3 - 2x - x^2 \\ \Rightarrow x_1 = -3 \text{ и } x_2 = 1$$

$$\begin{aligned} S &= \int_{-3}^1 (3 - 2x - x^2) dx = \\ &= \left[f(x) = 3 - 2x - x^2 \right] \\ &= \left[F(x) = 3x - x^2 - \frac{x^3}{3} \right] = \\ &= \left(3 \cdot 1 - 1^2 - \frac{1^3}{3} \right) - \\ &= \left(3 \cdot (-3) - (-3)^2 - \frac{(-3)^3}{3} \right) = \\ &= 10 \frac{2}{3} (e^{\partial^2}) \end{aligned}$$

2. «Галереяны шарлау» әдісі арқылы талқыланған мәселе, дайындалған LearningApps онлайн платформасы арқылы, топ бойынша жарыса отырып, жауабын табып, жаңа тақырыпты бекіту.

<https://learningapps.org/view16495048>

3. Geogebra онлайн платформасы бойынша анықталған интегралды жазып көрсетеді.

Бағалау (5 мин.): Бағалау парағы арқылы әр топ бір – бірін бағалайды

Бағалау парағы					
Топтар					
№	Аты-жөні	18-жылдықтан жоғары оқушы	18-жылдықтан төмен оқушы	18-жылдықтан төмен оқушы	18-жылдықтан төмен оқушы
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
Көрсеткіштері					

Рефлексия (7 мин.):

Google Forms – та кері байланыс жасау, QR код арқылы беріледі.

Үй тапсырмасы (3 мин.):

1. Ережелерді жаттау, есеп тапсырмаларын беру:
1. Орындаған тапсырмалары бойынша тыңдалады, қорытынды жасайды, бағалайды.
Высшей математика Москва: «Высшая школа»
В.Т. Лисичкин-1991г
183-190 есептер, 110 бет
Алгебра және анализ бастамалары-11
сынып.А.Е.Әбілқасымова,-Алматы:Мектеп,2020жыл.
§4 .№18.4,143-бет

ИКРОМОВА АРАЙЛЫМ АБДУМАНОП ҚИЗИ,

Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі

Қазақ тілі мен әдебиеті пәні оқытушысы

«АБАЙ ЖОЛЫ» РОМАН-ЭПОПЕЯСЫНДАҒЫ АБАЙ БЕЙНЕСІ

7	Мақсаты	«Абай жолы» романындағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралау арқылы өмір шындығын көрсету; көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау; Романдағы Абай бейнесінің даму, өсу жолдарын талдау; көркем шығармадағы заман көрінісі мен қазіргі заман көрінісін салыстырып бағалау.
	Міндеттері	Көркем шығарманың кейіпкері туралы ақпарат біледі. Көркем бейне жасауға қажетті өмірлік материалды жинақтайды, әдеби тұлғаны даралайды, көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралайды. көркем шығармадағы кейіпкерлер жүйесін жинақтау мен даралайды, талдау жасайды кейіпкерлердің іс-әрекетін даралай отырып өмірмен байланыстырады
8	Күтілетін нәтижелер	М. Әуезов, жазушы, Абай бейнесі, типтік бейне, басты кейіпкер, азамат, акын, қайраткер
9	Қажетті ресурстар	Оқулық, интернет желісі, материалдар
	Оқу -әдістемелік құралдар, анықтамалық әдебиеттер:	Әлмұқанова Р. , Раушанов Е. , Омарханов Е. Қазақ әдебиеті: жалпы білім беретін мектептің 11-сыныбының жаратылыстану-математикалық бағытына арналған оқулық. /
	Техникалық құралдар-жабдықтар:	интерактивті тақта, гаджет, мультимедиялық проектор, дидактикалық материалдар
Сабақтың барысы		
1	Ұйымдастыру кезеңі (5 мин.): Ұйымдастырушылық-мотивациялық (5 мин.): Студенттерді сабақта түгендеу -Студенттермен сәлемдесу; -Студенттердің сабаққа қатысымын тексеру; Білім алушылармен амандасып, назарларын сабаққа аудару. Білім алушыларды түгендеу. «Random Group Generator» платформасы арқылы топқа бөлінеді. https://www.classtools.net/random-group-generator/	

	<p>Әр білім алушы өзінің есімі көрсетілген топқа барып отырады. Білім алушылардың көңіл-күйін, сабаққа дайындығын білу мақсатында «Мен. ...» тіркесі арқылы өз тобы туралы сөйлем құрып, айтады.</p>
2	<p>Білімді өзектендіру (15 мин.): «Еркін микрофон» әдісі бойынша үй тапсырмасын сұрау. Үй тапсырмасын жинақтап қорытындылау. 1) М. Әуезов қай жылы дүниеге келген? 2) М. Әуезовтың шығармаларын атаңыз. 3) «Абай жолы» роман-эпопеясының 3-томы қандай бөлімдерден тұрады? 4) «Абай жолы» роман-эпопеясының 4-томы қандай бөлімдерден тұрады? 5) Романдағы ең әсерлі тұс қайсы? 6) «Абай жолы» романының 3,4-томындағы кейіпкерлерді атаңыз</p>
3	<p>Жаңа білім мен дағдыларды/кәсіби дағдыларды қалыптастыру (40 мин.) «Worldwall» платформасы бойынша суреттер арқылы тақырыпты болжау.</p> <p>Тақырыпты болжау 19.05</p> <p>Әуезовтің "Абай жолы" эпопеясын жазуға 30 жыл уақыты кетті. Он тоғыз жасынан Абай туралы жазуды ойға алып, он жеті жыл үздіксіз ізденіп, он екі жыл ішінде жазып шықты. Әуезов алғашқыда екі кітаптан тұратын "Абай" (1942, 1947) , одан кейін мұның жалғасы ретінде "Абай жолы" (бұл да екі кітаптан тұратын, 1952, 1956) романын жазды. Эпопеяның басты кейіпкері Абайдың нұрлы образы оқырманды толғандырып, ынтықтырып отырады. Алғашқы беттерден бастап Абай бойына тән тамаша қасиеттер тереңірек, молырақ ашыла түседі. М. Әуезов Абайдың өмірін қағаз беттеріне түсіруде ерекше танымдық танытады. Ерек жазу стилімен, өзіндік тіл шеберлігімен оқырман қауымға ұсынған осы бір туындыдан Абайдың өсу сатысын санамалау арқылы ол кешкен өмірдің тарихын түсінеміз. Жасына жас, ойына ой қосылған шақтағы Хакімнің өмір баспалдақтарын аттағанын көреміз.</p> <p>Ғ. Мүсірепов аңғарғандай: "Қайтқанда", "Қат-қабатта", "Шытырманда", "Бел-белесте", "Өрде", "Қияда" – әр бөлімнің аттары. Осыны біріне-бірін жалғап, бір саты етсең, қат-қабат шытырмандар арқылы бел-белеске, өрге, қияға келе жатқан Абайды көресің. Бұл – үздіксіз өсіп келе жатқан Абайдың жолы. Сонымен бірге, бұл – Құнанбайдың да баспалдақтары. Осы сатыларды төмен қаратып қойып, аяғынан басына қарай оқысаң, бұл жоғарыдан ылдилап келе жатқан Құнанбайдың жолы болып шығады. Бірі – көтерілу, бірі түсу, төмендеу жолы. Үшінші, бұл – Құнанбай тобының да, Абай тобының да жолы.</p> <p>ТЫНДАЛЫМ https://www.youtube.com/watch?v=k4RpWIYVxBo</p>
4	<p>Жаңа тақырыпты бекіту (10 мин.):</p> <p>1-тапсырма. Төмендегі сұрақтарға жауап беріңіз. 1) «Абай жолы» романының 3-томы қай жылы жарияланды? 2) «Абай жолы» романының 4-томы қай жылы жарияланды? 3) «Абай жолы» романының 3-томы қандай бөлімдерден тұрады? 4) «Абай жолы» романындағы 3,4-томындағы кейіпкерлерін атаңыз және сипаттама беріңіз.</p> <p>2-тапсырма. Берілген томдағы бөлімдерді реттілік бойынша орналастырып шығады Дескриптор - Берілген бөлімдердің қай томға қатысты екенін анықтайды, сәйкестендіреді. -</p> <p>III том 1. Абай аға 2. Кен жолында 3. «Қарашығың» 4. Өкініште 5. Қақтығыста 6. Қоршауда</p> <p>IV том 1. Түн- түнекте</p>

2. Құз- қияда
3. Қапада
4. Қастықта
5. Шайқаста
6. Жұтта

3-тапсырма. «Пирамидалық талқылау» әдісі. Кейіпкерлерге тән қасиеттер мен іс-әрекеттерін жазыңыз.

Дескриптор:

-Берілген үлгіні пайдаланып, кестені толтырады.

-Берілген тапсырмаларды орындайды

1-топ. Абай

2-топ. Ұлжан

3-топ. Құнанбай

Негізгі кейіпкер
Тақырыпты ашу Жасы, мінезі, қасиеттері, сырт келбеті
Оқиға орны Қоғамдық ортасы, оқиға қайда өтеді
Екінші оқиға Кейіпкерге не болады? Қоршаған орта ықпалы
Үшінші оқиға Мәселені шешу үшін жасаған іс-әрекеттері
Шешімі

4-тапсырма. Төмендегі талқылау сұрақтарына жауап беріңіз.

Дескриптор:

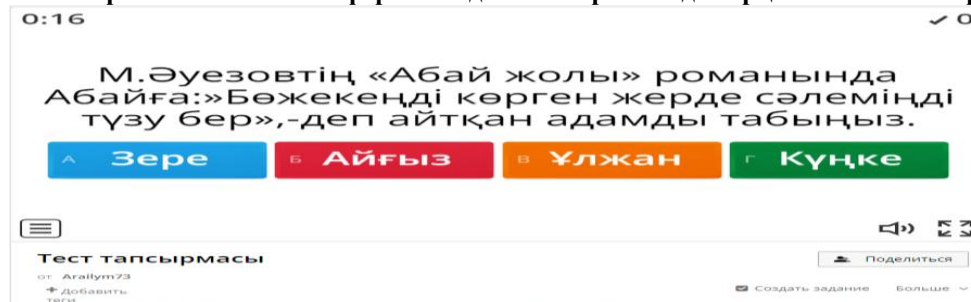
-Талқылау сұрақтарына жауап береді

Романның ең әсерлі тұсы қайсы?

Кейіпкерлердің іс-әрекетіне қандай баға бересіз?

Не себепті. .. деп ойлайсыз?

5-тапсырма. Wordwall платформасында «Викторина» әдісі арқылы тест тапсырмасы.

Дескриптор:

-Берілген тест тапсырмаларды орындайды

I топқа

1. М. Әуезов қай жылдары өмір сүрді?

А) 1900-1973

Ә) 1897-1961

Б) 1895-1960

В) 1894-1959

2. Мұхтар 11 жасынан бастап кімнің тәрбиесінде болды?

А) Немере ағасы Қасымбектің

Ә) Әкесі Омарханның

Б) Нағашыларының

В) Атасы Әуездің

3. М. Әуезов «Қорғансыздың күні» әңгімесін жазғанда қанша жаста еді?

А) жиырмадан енді асқан

Ә) жиырмада

Б) Отызда

В) он сегізде

4. М. Әуезовтің пьесасын белгілеңіз.

А) «Бақыт жолына»

Ә) «Бәйбіше-тоқал»

Б) «Ш. Уәлиханов»

В) «Ант»

5. Абай Ділдәға үйленгенде бас құда болып барған адамды белгілеңіз.

А) Майбасар

Ә) Тәкежан

Б) Ызғұтты

В) Ербол

6. М. Әуезовтің 1917 жылы жарық көрген тырнақ алды мақаласының атын табыңыз.

А) «Мәдениет һәм ұлты»

Ә) Философия жайынан»

Б) Адамдық негізі-әйел»

В) Оқу ісі

II топқа

1. М. Әуезовтің «Абай жолы» эпопеясы арқылы өзінің қалай қазақ болып кеткенін білмей қалғанын жазған жазушыны белгілеңіз.

А) Б. Матип

Ә) К. Федин

Б) Бельгер

В) Л. Арагон

2. М. Әуезовтің әңгімесін табыңыз.

А) «Қаракөз»

Ә) «Абай жолы»

Б) «Еңлік-Кебек»

В) «Жетім»

3. М. Әуезовтің «Абай жолы» романында Абайға: »Бөжекенді көрген жерде сәлемінді түзу бер», -деп айтқан адамды табыңыз.

А) Зере

Ә) Айғыз

Б) Ұлжан

В) Күнке

4. М. Әуезовтің «Абай жолы» романындағы Сүйіндіктің қандай адам екенін белгілеңіз.

А) Табанды, қырсық адам

Ә) Сыр бермес

Б) Жалтақ адам

В) Сұм адам

5. М. Әуезовтің тұңғыш көркем туындысы қалай аталатынын белгілеңіз.

А) «Абай жолы»

Ә) «Қилы заман»

Б) «Қаракөз»

В) «Еңлік-Кебек»

6. М. Әуезов Санкт-Петербург университетін қай жылы бітірді?

А) 1922

Ә) 1928

Б) 1924

В) 1926

5-тапсырма. «Абай жолынан» берілген үзінділер арқылы Абайдың қай қасиеті танылатынын көрсетіңіз.

1) Үш күндік жолдың бүгінгі, соңғы күніне бала шәкірт барын салды.

2) Кішкентай күнінен ертек-әңгімені көп сүйетін бала осы жазда көп естіп, көп білім алған сияқты.

3) Ширақ тартып отырып, аса бір өткір мысқылы бар, өлең айтып шықты.

4) Қамқа мен Қодардың өлімі он үш жастағы Абай алғаш өз көзімен көрді.

5) Осы аста Абай істеген сый-құрмет жақсы ретке олардың өздерінің де көздері әбден жетті.

6) – Бөжіке, әкем емес, өзім беріп тұрған сәлемім сізге! ..

7) Мен Тобықтының ұлымын. Тобықтының терісін, тентегін, зорлығын, бұзықтығын айтам.

8) Замандарда сол гүлдердің бір тобынан саялы тоғай – мәуелі бақ өсер.

9) Осы жұқпалы аурудан сақтану үшін жаназаны, асты басқаша жүгізіп, аз адаммен өткізу керек

10) - Қалқам Әбіш, орысша оқи бастағаның сондай жақсы болды. Мен биыл сені орысша оқуға берем.

6-тапсырма. Шығармадағы Абайдың портреті берілген тұсты тауып жазыңыз және берілген портреттегі көркемдеуіш құралды табыңыз.

	«Ұзынша қырлы мұрын», «жазық биік маңдай», «келбетті маңдай», «жіп-жіңішке боп кең созылған ұзын қас», «тебіндеп шығып келе жатқан қоңырқай мұрт», «ойшыл, отты көз», «қара сұр жігіт».
5	Бағалау (5 мин.): Мұғалімнің критериалды бағалауы
6	Үй тапсырмасы (3 мин.): «Абай жолындағы» Абайдың бала Абай, азамат Абай, ақын Абай, қайраткер Абай көрінетін тұстарды романнан теріп жазыңыз. Қорытындылау.
7	Рефлексия (7 мин.): Кері байланыс «Фортуна дөңгелегі» арқылы беріледі.

НУРМУХАНБЕТОВ ЕРЛАН АБЫЛКАСЫМОВИЧ,
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
Алғашқы әскери және технологиялық пәнінің оқытушысы

ПНЕВМАТИКАЛЫҚ ВИНТОВКАДАН АТУ ЖАРЫСЫ

Қазақтың бай тілінде «мерген» дейтін сөз, яғни атау бар. Ерте кезде садақ ату мен мергендік өнер бір сөзбен айтқанда, ұлыстың бекемдігі үшін баға жетпес құндылық саналған. Сондықтан көшпелі халқымыз ер баланы жастайынан садақ ұстауға баулып, елін қорғауға тәрбиелеген.

Өйткені садақ ату – жауынгерлік өнер. Оның пайда болу мерзімін көптеген тарихшы-ғалым б. з. б. IV-III ғасырлар үлесіне жатқызып жүр. Зерттеушілердің пікірінше, көшпелі Ғұн ұлысы алғаш рет садақшылар (мергендер) қосынын дүниеге келтірген. Қытай жазбаларында ғұндар көсемі тәңірқұты Мөденің үш мың мерген садақшылары болғаны жайлы дерек айтылады. Жазушы һәм зерттеуші Қойшығара Салғараұлы өз еңбектерінде ғұндар аса қуатты ысқырғыш жебесі бар садақ қолданып, жауының үрейін ұшырғаны жайлы жазады.

Сондай-ақ Орта ғасырда жазылған моңғол дереккөздерінде ертеде көшпенділер садақшылардың мергендігі мен ептілігін саралау үшін малдың керген терісін нысана ретінде пайдаланған делініпті. Яғни

нысананы (ағашқа керілген тері) 40 оқ (бір оқ шамамен 90-100 см) қашықтықтан бір мерген 20 оқ жұмсап ататын болған. Осы әдіс арқылы мергендердің садақ ату шамасын межелеп, алыс және орта қашықтыққа садақ тартатын топтарды жасақтаған.

1225 жылы Шыңғыс қаған Хорезмді толық бағындырған соң «Бұғылы-Шашақ» дейтін жерде ұлан-асыр той жасап, ат жетер жердегі мергендерді шақырып, сайыс өткізгені туралы тарихи жазбаларда айтылады. Осы сайыста Есей мерген 335 құлаш жердегі нысанаға садақ оғын дәл тигізіп, бас мерген атаныпты. Бір құлашты шамамен 1,5 метр деп есептесек, Есей мерген 502,5 метр, яғни жарты шақырым жерден атқан оғын дәл тигізген. Енді мынаған назар аударыңыз, түрік сұлтаны IV Мұрад Газис 210 құлаш, ертедегі грек мергені 282 құлаш жерден нысана атып дәл тигізгені жайлы деректер бар. Бұл деректерге назар аударсаңыз, дала көшпелілерінің басқа жұрттан қаншалықты жоғары деңгейде жауынгер болғанын аңғарасыз. Яғни садақ байырғы көшпелілер мұрасы екені сөзсіз.

Сол сияқты, 1216 жылы Шыңғыс қағанның сенімді қолбасшысы Сүбедей Жем өзені бойында меркіттерді қуып жетіп, қойдай қырады. Жошы қолға түскен меркіт нояны Тоқтабектің үшінші ұлы Құлтуғанның мергендігін сынап көреді. Құлтуған мерген бірінің соңынан бірін жедел-жедел үш оқ атқанда соңғы оқтары алдыңғы оқтардың айыр апасын жарып тиген екен. Меркіт мергеннің мұндай қабілетіне сүйсінген Жошы әкесіне кісі салып, оны тірі қалдыруды сұрайды, бірақ қатал әке «Мен жауымның көмегіне мұқтаж емеспін» деп, оны өлімге бұйырғаны жайлы нақты дерек бар (Зардыхан Қинаятұлы. Қазақ мемлекеті және Жошы хан. Астана: «Елорда», 2004. 96-б.)

2024 жылдың 14-ші ақпанында, Алматы сервистік қызмет көрсету колледжінің базасында, Кеңес Одағының Батыры, Халық қаһарманы, армия генералы С. Қ. Нұрмағамбетовтың туғанына 100 жыл толуына және Ауғанстан Демократиялық Республикасынан кеңес одағының әскерлерінің шығарылуына арналған пневматикалық винтовкадан ату жарысы өтті. Жарыс Өуезов ауданы бойынша колледждер арасында ұйымдастырылды.

Жарыстың мақсаты:

1. Жастарға әскери-патриоттық тәрбие беру;
2. Физикалық, адамгершілік және психологиялық қасиеттерді дамыту;
3. Студенттердің пневматикалық қарумен атуын жетілдіру;
4. Ең мықты спортшылар мен оқ атудан үздік командаларды анықтау.

Ату жарысының нәтижесі бойынша Алматы мемлекеттік политехникалық колледжінің командасы үздіктердің қатарынан көрініп, жүлделі 2-ші орынға қол жеткізді. Марапаттарыңыз құтты болсын.

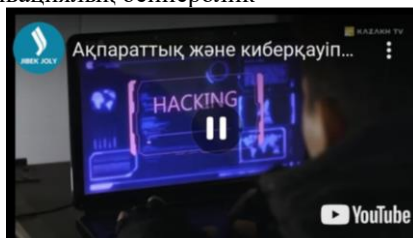

АГАЙДАРОВА АЙГУЛ ЖАНАЛИЕВНА,
Алматы мемлекеттік политехникалық колледжі
Арнайы пәндер оқытушысы

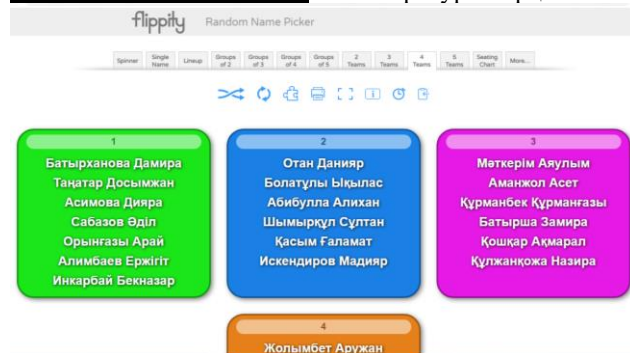
КОДТАУ ЖӘНЕ ШИФРЛАУ ЖҮЙЕЛЕРІНІҢ ЖІКТЕМЕСІ

7	Мақсаты	Шифрлау түрлерін және ақпаратты кодтау әдістерін үйрету
	Міндеттері	1. Ақпаратты кодтау; 2. Цезарь шифрлау әдісімен мәтіндерді шифрлау; 3. Вижнер шифрлау әдісімен мәтіндерді шифрлау.
8	Күтілетін нәтижелер	1. Шифрлау, дешифрлау, ұғымын біледі; 2. Ақпаратты кодтау әдістерін жіктейді; 3. Вижнер шифрлау әдісі формуласын қолданып кодтайды және декодтайды; 4. Цезарь шифры кілті арқылы кодтайды.
9	Қажетті ресурстар	1. https://www.youtube.com/watch?v=E1MEMrsgAMI 2. https://www.youtube.com/watch?v=gF0s7bf2rLw&t=7s 3. flippity.net ресурсы
	Оқу -әдістемелік құралдар, анықтамалық әдебиеттер:	
	Техникалық құралдар - жабдықтар:	IQ Touch интерактивті панелі, ноутбук, Visual Studio
Сабақтың барысы		
1	Ұйымдастыру кезеңі (5 мин.):	Студенттермен амандасу

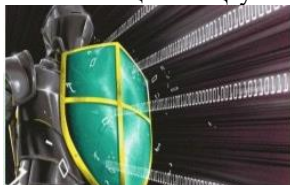
Студенттерді сабақта түгендеу
«Ақпаратты қорғау туралы» мотивациялық бейнеролик

<https://www.flippity.net/> онлайн ресурсы арқылы 4 топқа бөлу:

1-ші топтың аты “Қауіпсіздік” 3-ші топтың аты “PGP”

2-ші топтың аты “Криптография” 4-ші топтың аты “Кодтау”

2

Білімді өзектендіру (15 мин.):

Тапсырма_1

IQ Touch интерактивті панелінің активті класс сайманын қолданып, “Жалған немесе Ақиқат” әдісі арқылы өтілген тақырыпты өзектендіру

Тапсырма_2

<https://quizizz.com/join?gc=705003>

3

Жаңа білім мен дағдыларды/кәсіби дағдыларды қалыптастыру (40 мин.):

Бегущая строка сайманы арқылы сабақтың тақырыбын шығару

Кодтау және шифрлау жүйелерінің жіктемесі

Шифрлау дегеніміз - құпия ақпаратты бөтен адамдардың оқуына жол бермейтіндей етіп өзгерту.

Мәтіндерді шифрлаған адам оны кері қарай өз қалпына қайтару жолын да ойластырып отырған.

Шифрланған кодталған мәтінді бастапқы қалпына келтіруді дешифрлау декодтау деп аталған.

Алфавит - белгілі бір тілде жазылған кез келген ақпаратты құрастырып, кодтау үшін пайдаланылатын символдар.

Ақпаратты кодтау әдістері:

- Цезарь шифры
- Вижнер шифры
- QR кодтар
- Морзе әліппесі
- Брайль карпі
- Пошта индексін кодтау
- Штрихкодтар

Вижнер шифрлеуі

Вижнер шифры - әріптік мәтінді кілттік сөз пайдалану арқылы полиалфавитті шифрлеу әдісі. Бұл әдіс көп алфавитті алмастырудың қарапайым формасы болып табылады. Француз дипломаты Блез Вижнердің есімімен аталған.

Вижнер шифрінің орындалу процесі Цезарь шифріне ұқсас болып келеді

Вижнер шифрлау әдісі

Егер А-Я әріптері орыс алфавитіне сәйкес келсе, онда Вижнерді шифрлауды формуласын келесі түрде жазуға болады:

С- шифрланған мәтіннің таңбасы

Р- ашық мәтіннің таңбасы

К- кілт

Шифрлау формуласы:

$$C = (P+K) \bmod 33$$

Кері шифрлеу:

$$P = (C-K) \bmod 33$$

Цезарь шифры

Цезарь шифры - ең жеңіл және кеңінен тараған шифр әдісі. Оны Цезарь коды, Цезарь жылжытуы немесе жылжыту шифры деп те атайды.

Шифр орнына қоюдың бір түрі деп те атауға болады. Шифрде әрбір таңба ашық мәтінде әліпби бойынша тұрақты көлемде оңға немесе солға жылжытылып отырады. Мысалы, жылжыту саны 3 болатын шифрде А әрібі В, Ә әрібі Г ауыстырылады.

Шифр рим императоры Гай Юлий Цезарь атымен аталған. Ол осы шифрды өзінің генералдарымен қолданған.

Мысал:

Шифр кілті

k=3 болған жағдайда әр таңба үш орынға жылжиды. Мысалы А Вге, Б Гға айналады

Негізгі әліпби: А-Ә-Б-В-Г-Д-Е-Ё-Ж-З-И-Й-К-Қ-Л-М-Н-Ң-О-Ө-П-Р-С-Т-У-Ұ-Ү-Ф-Х-Һ-Ц-Ч-Ш-Щ-Ъ-Ы-І-Ї-Ь-Э-Ю-А-Ә-Б

Шифрланған: В-Г-Г-Д-Е-Ё-Ж-З-И-Й-К-Қ-Л-М-Н-Ң-О-Ө-П-Р-С-Т-У-Ұ-Ү-Ф-Х-Һ-Ц-Ч-Ш-Щ-Ъ-Ы-І-Ї-Ь-Э-Ю-А-Ә-Б

Негізгі мәтін: Мына тұрған бауырсақты жеп қой.

Шифрленген мәтін үш орынға жылжу арқылы пайда болады: Оэөв үхуёө ғвфэуұвнүэ йзт нрл

IQ Touch интерактивті панелінің Черный экран тақтасында Вижнер шифрлау әдісін мысалдармен түсіндіру

4

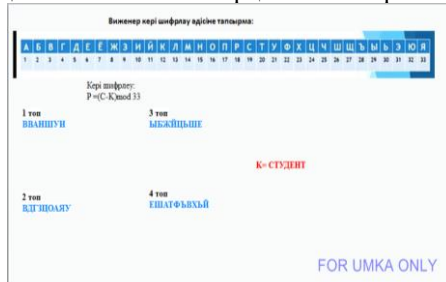
Өтілген тақырыпты бекіту: (15 мин.):

Тапсырма_1 Бағдарламалау тілінде топтың атын Кодтауды және декодтауды жүзеге асыру.

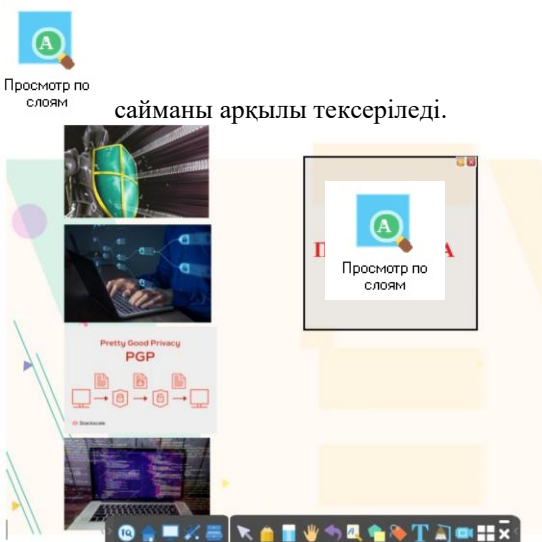
Тапсырма_2 Вижнер әдісін қолданып төмендегі сөздерді кодтау және декодтау

ПОЛИТЕХ, ИНТЕРНЕТ, ПРОГРАММА, ТЕХНОЛОГИЯ

IQ Touch интерактивті панелінің Шторка сайманы арқылы тапсырма ашылады.

Тапсырманың дұрыстығы Просмотр по слоям сайманы арқылы тексеріледі.

Тапсырма_3 Цезарь шифрлеу әдісі арқылы әр топ ақ параққа шифрленген хабарлама құрастырады және өз тапсырмаларын басқа топқа жібереді.

Тапсырма бойынша ақпаратты декодтап, нәтижесі Черный экран сайманы арқылы көрсетіледі.

5

Бағалау (7 мин.):

Әр студентке өзін – өзі бағалау парағы таратылады. Топ басшысы өз тобын бағалайды.

6

Үй тапсырмасы (3 мин.):

	Әр студент өз аты - жөнін Цезарь шифры арқылы кодтау.
7	<p>Рефлексия (5 мин.): 12 сөздің ішінен 3 сөзді тандап кері байланыс береді http://padlet.com/aigulzhanalievna/klvdnsdwo7alb1su</p>

МАХМУТОВА МАРИЯМ АБДУКЕРИМОВНА,

Абай атындағы ҚазҰПУ, МФИ институты,
7М01507-информатика, магистрант, 2-курс
Алматы, Қазақстан

ОБЛАЧНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация: Данная статья описывает основные возможности использования облачных технологий в образовании. Основное внимание уделяется входящим в учебный процесс или поддерживающим его задачам, чья эффективность может возрасти за счет использования облачных сервисов. Существует несколько путей реализации подобного подхода, основанных на широко распространенных моделях предоставления облачных услуг. В статье описываются также существующие на сегодняшний день проблемы облачных технологий, выявлены наиболее опасные для учебных заведений риски и степень их влияния на основные бизнес-процессы высших учебных заведений.

Ключевые слова: облачные технологии, платформа как услуга, преимущества и недостатки, образование

Андатпа: Оқу қазынасында немесе оны қолдау көрсететін ауыстырымды технологияларды қолдану мүмкіндіктерін сипаттаңыз. Осы технологияларды қолдану арқылы эффективтілік, оқу процесіне кіріспе немесе оны қолдау көрсету міндеттеріне қатысушылар үшін артқанағанына арналған ең басты көңіл бөлігін талдаңыз. Осы келесі жолдардың кеңейтілген ауыстырымды қызметтер модельдеріне негізделген бұйрықтарын орындау мүмкін: оның ерекшеліктері туралы толық түсінік берілген статтасы. Кез келген

мүмкіндіктерді орындау жолдарының барлық нұсқаларынан көрерсіз және оның білім беру орталықтары үшін енгізілген аяқталған кезіндегі негізгі бизнес процестеріне қауіптерді шешу мәселелеріне арналған, негізгі оқу орталықтарының бизнес процестеріне құралымдарға тиесілі әлеуетті қауіптерін көрсетілген және оның көңіл көтеруін көрсетілген кезіндегі кеңістіктеріне сапалауға қызмет ету арқылы анықталады.

Кілттік сөздер: бұлттар технологиялар, қызмет ретінде платформа, артықшылықтары мен алдымендері, білім.

Abstract: This article describes the main opportunities for using cloud technologies in education. The main focus is on tasks that are part of or support the educational process, whose effectiveness can be enhanced through the use of cloud services. There are several ways to implement such an approach, based on widely used models of cloud service delivery. The article also discusses existing problems of cloud technologies, identifies the most dangerous risks for educational institutions, and assesses their impact on the core business processes of higher education institutions.

Keywords: cloud technologies, Platform as a Service (PaaS), advantages and disadvantages, education.

Введение

В современном мире внедрение в образовательный процесс новых информационных технологий, оснащение образовательных учреждений электронно-вычислительной техникой, постоянный доступ к сети Интернет, то есть, информатизация и компьютеризация, стали главной движущей силой для развития образования. Данные процессы создали новую научно-техническую базу образовательной деятельности, а именно привели к появлению виртуальных учебных заведений, функционирующих в сети Интернет. Создание виртуального образовательного пространства стало решением одной из задач педагогики, а именно задачи разработки эффективных форм организации образовательного процесса. Основой информационных систем, которые обеспечивают деятельность виртуального пространства учебного заведения, являются различные подходы, методы и средства, а наиболее эффективным оправданно считается использование облачных технологий, которые представляют собой перспективную область, открывающую огромные преимущества для образовательной среды.

Облачные вычисления – это модель предоставления доступа к вычислительным ресурсам через сеть по требованию, которая обеспечивает гибкость, масштабируемость и экономичность использования ИТ-ресурсов. (например, сетям передачи данных, серверам, устройствам хранения данных, приложениям и сервисам – как вместе, так и по отдельности), которые могут быть оперативно предоставлены и освобождены с минимальными эксплуатационными затратами и/или обращениями к провайдеру [1–2].

В терминах облачных технологий существует несколько моделей обслуживания:

- Storage-as-a-Service («хранение как сервис»);
- Database-as-a-Service («база данных как сервис»);
- Information-as-a-Service («информация как сервис»);
- Application-as-a-Service («приложение как сервис»);
- Security-as-a-Service («безопасность как сервис»);
- Platform-as-a-service («платформа как сервис»);
- Infrastructure-as-a-Service («инфраструктура как сервис»).

Популярность облачных вычислений объясняется такими преимуществами, как:

Вычислительная эластичность: Возможность автоматически подстраивать свои вычислительные мощности, регулируя их в соответствии с текущими потребностями и загрузкой, используя доступные ресурсы.

Биллинг ресурсов: Возможность точно отслеживать и фиксировать использование вычислительных ресурсов пользователями, что позволяет им оплачивать только за реально потребленные ресурсы.

Самообслуживание пользователя по требованию: Возможность пользователя получать

необходимые вычислительные ресурсы и выполнять различные стандартные операции, такие как настройка конфигураций и развертывание окружений, без необходимости обращения к администраторам или специалистам, благодаря автоматизированному процессу и возможности запроса услуг по требованию.

По сравнению с традиционными, облачные вычисления имеют ряд существенных достоинств, основные отличия и преимущества облачных вычислений перед традиционными:

Модель предоставления ресурсов: Облачные вычисления предоставляют ресурсы через Интернет на основе модели "плати по мере использования" (Pay-as-You-Go), что позволяет организациям масштабировать ресурсы в соответствии с текущими потребностями.

Традиционные вычисления часто включают в себя инвестиции в собственное оборудование и программное обеспечение, что может потребовать значительных капитальных затрат и не обладает такой же гибкостью в масштабировании.

Гибкость и масштабируемость: Облачные ресурсы легко масштабируются вверх или вниз в зависимости от текущей нагрузки. Это позволяет организациям быстро адаптироваться к изменяющимся потребностям без необходимости приобретения и настройки нового оборудования.

Традиционные вычислительные системы могут быть менее гибкими и требуют времени и ресурсов для масштабирования.

Доступность и надежность: Облачные провайдеры часто обеспечивают высокий уровень доступности и надежности за счет распределения данных и ресурсов по нескольким центрам обработки данных (ЦОД) и автоматического резервирования.

Традиционные системы могут быть менее надежными из-за возможных отказов оборудования и сетевых проблем.

Управление ресурсами и автоматизация: Облачные платформы предоставляют широкий набор инструментов для автоматизации управления ресурсами, мониторинга и администрирования, что упрощает процессы управления и снижает операционные издержки.

Традиционные системы могут требовать больше ручного управления и обслуживания, что может привести к более высоким затратам на персонал и время.

Глобальный доступ: Облачные ресурсы доступны из любой точки мира с помощью Интернета, что обеспечивает глобальный доступ к данным и приложениям.

Традиционные системы могут иметь ограничения доступа из-за физического расположения и ограниченной сетевой инфраструктуры.

В целом, облачные вычисления предлагают более гибкие, масштабируемые и экономически эффективные решения, которые становятся все более популярными среди образовательных организаций, стремящихся оптимизировать свои ИТ-ресурсы и процессы.

Традиционные технологии, в то время как они могут обладать собственными преимуществами, такими как полный контроль над инфраструктурой, обычно не могут предложить такую же степень

гибкости, доступности и экономии затрат, как облачные технологии. доступность, мобильность, гибкость, надежность, высокая технологичность, арендность и экономичность, благодаря которым они находят широкое применение во многих областях науки и техники [3].

1. Применение облачных технологий в сфере образования

На сегодняшний день облачные технологии находят применение в различных областях деятельности человека, таких как: банковское дело, медицина, бизнес и т. д. Не стало исключением и образование. Образовательные облачные сервисы используются как в дистанционных, так и в традиционных формах обучения. Облачные вычисления предоставляют обучающимся возможность создания виртуальных лабораторий в онлайн-среде, организации интернет-конференций и вебинаров, а также управления различными аспектами виртуального пространства вуза. Это включает в себя не только поддержку дистанционного обучения, но также оптимизацию бизнес-процессов в самом университете. Таким образом, облачные вычисления позволяют студентам и преподавателям эффективно взаимодействовать и осуществлять образовательные процессы в онлайн-среде, а также управлять учебными и административными процессами университета.

Современное информационно-образовательное пространство университета анализируется в контексте электронного отражения в глобальной сети Интернета различных сторон деятельности вуза. Выделяются различные планы проектирования электронно-образовательной среды, учитывающие интересы различных групп сетевых пользователей. С социально-психологических позиций раскрывается роль электронной образовательной среды университета в совершенствовании образовательных технологий, появлении новых аспектов деятельности преподавателей, условий самореализации студентов [3].

Облачные технологии могут выступать не только в качестве основы для дистанционного обучения, но и как поддержка для традиционного образования. Университет представляет собой сложную систему с хорошо отлаженными процессами взаимодействия: образовательная деятельность тесно связана с учетом бухгалтерии, кадровым учетом и договорными отношениями. Поэтому важно рассматривать облачные вычисления как средство интеграции различных внутренних систем и создания виртуальной среды, которая обеспечит взаимодействие не только между преподавателями и студентами, но также сделает доступными различные аспекты управления, такие как учет, администрирование и обеспечение обратной связи. , например:

- публикация объявлений, новостей и анонсов мероприятий;
- обмен электронными сообщениями между пользователями, централизованно или отдельным категориям;

- организация научных конференций, семинаров, в том числе проведение интернет-конференций и вебинаров;

- удаленное взаимодействие со студентами, включая предоставление в электронном виде учебно-методических материалов, онлайн-консультации, тестирование, информирование о расписании занятий;

- электронное взаимодействие с абитуриентами, включая информирование, консультирование, удаленную регистрацию заявлений абитуриентов [4].

В деятельности виртуальных образовательных учреждений используются следующие модели обслуживания: Storage-as-a-Service, Database-as-a-Service, Information-as-a-Service, Application-as-a-Service. Перечисленные модели позволяют использовать необходимое для создания учебных материалов или организации учебного процесса программное обеспечение на основе облачной парадигмы [5–7].

Облачные сервисы, такие как Storage-as-a-Service, широко используются в учебном процессе. Они позволяют размещать учебные материалы, ссылки на электронные ресурсы, задания, журналы посещаемости и успеваемости, аудио- и видеоресурсы на виртуальном диске и предоставлять доступ к ним определенной группе пользователей.

Сегодня онлайн-приложения для создания презентаций стали широко распространенными. Они предоставляют пользователям программное обеспечение для создания и оформления презентаций, а также место на сервере для их хранения, с возможностью доступа к ним из любого устройства с интернет-соединением. Пользователи также могут публиковать свои работы, просматривать и использовать презентации других пользователей, доступные в открытом доступе.

Одним из примеров облачных сервисов, предлагающих ПО для создания учебно-тренировочных заданий (УТЗ), является LearningApps.org. Это приложение предназначено для поддержки процессов обучения и преподавания с помощью интерактивных модулей. Сервис позволяет создавать интерактивные УТЗ для самостоятельной работы учащихся, а также имеет функционал для организации работы в виртуальном классе. LearningApps предоставляет множество шаблонов заданий (пазлы, кроссворды, установление последовательности или соответствия между понятиями, классификация понятий, задания с аудио- и видеоконтентом) и поддерживает несколько языков. Созданные в данном приложении задания могут быть включены в содержание обучения, а также при необходимости изменены. Целью проекта LearningApps является также создание коллекции интерактивных блоков и возможность сделать их общедоступными, организовать совместное использование УТЗ преподавателями, предоставить возможность для обмена идеями и опытом. По этой причине упражнения не включены в конкретные сценарии и жестко не связаны друг с другом [8]. Тем не менее система не лишена некоторых недостатков, а именно:

- Ограниченный функционал: Несмотря на широкий спектр шаблонов заданий, функционал может быть ограничен по сравнению с другими

аналогичными сервисами, что может ограничить возможности создания разнообразных учебно-тренировочных заданий.

- Зависимость от интернет-соединения: Поскольку LearningApps.org - облачный сервис, он требует доступа к интернету для работы, что может стать проблемой в случае непостоянного или отсутствующего интернет-соединения.

- Открытость для всех пользователей: Так как упражнения могут быть общедоступными, это может создавать проблемы с конфиденциальностью или безопасностью данных, особенно если участвуют дети или другие уязвимые группы.

- Необходимость самостоятельной модерации: Поскольку упражнения не строго связаны друг с другом и могут быть общедоступными, это требует самостоятельной модерации контента для обеспечения качества и соответствия образовательным стандартам.

Ввиду вышесказанного становится очевидно, что использование облачных технологий в сфере образования актуально и перспективно. В таблице 1 описывается модель работы с облаком для разных групп пользователей в образовательной среде. Многообразие облачных сервисов, представленных на современном рынке, открывает широкие возможности перед преподавателями учебных заведений и позволяет.

значительно снизить материальные, временные, трудовые и организационные затраты на проведение учебного процесса.

Таблица 1

Группа пользователей	Описание работы с облаком
Администраторы	Создание и управление учетными записями пользователей. Настройка доступа к облаку для различных групп пользователей. Мониторинг использования облачных ресурсов и производительности. Управление безопасностью данных и конфиденциальностью. Выполнение резервного копирования данных и восстановление в случае необходимости.
Преподаватели	Загрузка и хранение учебных материалов в облаке. Создание и управление учебными курсами и заданиями. Работа с группами студентов, предоставление им доступа к необходимым материалам. Проведение онлайн-занятий, конференций и вебинаров с использованием инструментов облачных технологий.
Студенты	Доступ к учебным материалам и курсам, предоставляемым преподавателями.

	Участие в обсуждениях и выполнение заданий, загруженных в облако. Коллаборация с другими студентами над учебными проектами через облачные инструменты. Просмотр расписания занятий и получение уведомлений о важных событиях и обновлениях.
Техническая поддержка	Помощь пользователям в работе с облачными инструментами и решении технических проблем. Обучение пользователей основам работы с облачными сервисами. Мониторинг системы на предмет возможных сбоев или проблем и оперативное реагирование на них. Проведение обновлений и апгрейдов облачных сервисов для обеспечения их эффективной работы.

2. Проведение онлайн-тестирования и оценка знаний на основе облачных технологий

В настоящее время онлайн-тестирование и оценка знаний на базе облачных технологий представляют собой эффективные инструменты в образовательном процессе. Эти инструменты обеспечивают гибкость, удобство и доступность как для преподавателей, так и для студентов, позволяя проводить тестирование знаний в реальном времени и автоматизировать процесс оценки результатов. В данной главе мы рассмотрим процесс проведения онлайн-тестирования и оценки знаний с использованием облачных технологий.

Первой задачей является выбор облачной платформы, которая будет использоваться для проведения тестирования. Существует множество популярных облачных платформ, таких как Google Forms, Microsoft Forms, Moodle Quiz и другие, каждая из которых имеет свои преимущества и возможности.

Следующим шагом становится процесс создания теста. Для этого запускаем выбранную облачную платформу и создаем новый тест. В процессе создания теста добавляем вопросы различных типов, таких как одиночного выбора, множественного выбора, короткого ответа и других. Также мы можем настроить параметры теста, такие как время выполнения, случайный порядок вопросов и ответов и другие настройки в соответствии с требованиями.

После создания теста генерируем ссылку или код доступа к тесту. Эту ссылку или код распространяем среди студентов через электронную почту, мессенджеры или платформу дистанционного обучения, чтобы студенты могли получить к нему доступ.

Студенты получают доступ к тесту по предоставленной ссылке или коду. Они могут пройти тест, выбирая ответы на вопросы, после чего их ответы сохраняются автоматически. Студенты также могут

проверить свои ответы перед отправкой, если это разрешено настройками теста.

Одним из самых удобных моментов тестирования на основе облачных технологий является оценка знаний обучающихся. Преподаватель имеет возможность просмотра и анализа результатов тестирования с помощью облачной платформы. Баллы могут быть рассчитаны автоматически, а отчеты сформированы на основе результатов тестирования. Преподаватель также может предоставить обратную связь студентам через облачную платформу.

Полученные результаты тестирования могут быть интегрированы с другими образовательными ресурсами, такими как системы управления учебным процессом (LMS) или электронные журналы. Это обеспечивает целостность данных и облегчает администрирование учебного процесса.

Для обеспечения безопасности данных применяются механизмы аутентификации и авторизации, а также шифрование данных. Это позволяет защитить доступ к тестам и результатам тестирования, а также обеспечить конфиденциальность персональной информации студентов.

Учебный материал и вопросы: Вопросы, тесты и другие учебные материалы разрабатываются преподавателями для проведения тестирования знаний студентов.

Облачная платформа для онлайн-тестирования: Облачные платформы, такие как Google Forms, Quizizz, Moodle, Canvas и другие, предоставляют инструменты для создания и проведения онлайн-тестирования.

Учащиеся (студенты) : Студенты проходят тестирование, отвечая на вопросы и выполняя задания через облачные платформы.

Система оценки и аналитики результатов: Результаты тестирования анализируются с помощью систем оценки и аналитики, например, Learning Management System (LMS) , для выявления успеваемости студентов, их сильных и слабых сторон.

Облачный сервер: Результаты тестирования и аналитические данные хранятся на облачных серверах для обеспечения доступности, безопасности и масштабируемости данных.

Проведение онлайн-тестирования и оценка знаний на основе облачных технологий обеспечивают гибкость, удобство и эффективность в управлении учебным процессом, а также предоставляют студентам возможность получить обратную связь и улучшить свои знания.

Схема проведения онлайн-тестирования и оценки знаний на основе облачных технологий:

3. Проблемы Облачных Технологий в Учебных Заведениях: Риски и Влияние

Облачные технологии стали неотъемлемой частью современного мира информационных технологий. Их применение в образовательной сфере обещает значительное улучшение доступа к знаниям, оптимизацию учебного процесса и повышение эффективности административных процедур. Однако, вместе с преимуществами облачных технологий приходят и ряд серьезных проблем и рисков, которые могут нанести ущерб учебным заведениям. В данной главе мы рассмотрим наиболее значимые проблемы облачных технологий для учебных заведений, выявим их риски и проанализируем степень их влияния на образовательный процесс. Эту главу можно разделить на три составляющие, первая часть про проблемы облачных технологий, вторая часть про риски, которым подвергаются образовательные учреждения и в третьей части описывается негативное влияние на бизнес-процессы образовательных учреждений.

Проблемы Облачных Технологий:

1. Конфиденциальность и Защита Данных: Одной из ключевых проблем при использовании облачных технологий в учебных заведениях является обеспечение конфиденциальности и защиты данных. Учебные заведения хранят большое количество чувствительной информации о студентах, сотрудниках и финансовых операциях, и утечка таких данных может привести к серьезным последствиям, включая утрату доверия и угрозу финансовой стабильности.

2. Надежность и Доступность Сервисов: Для успешного функционирования учебного процесса необходимо обеспечить высокую надежность и доступность облачных сервисов. Однако, даже крупные поставщики облачных услуг могут сталкиваться с сбоями в работе, что может привести к прерыванию учебных занятий, потере данных и снижению производительности.

3. Зависимость от Поставщиков Услуг: Многие учебные заведения становятся зависимыми от отдельных поставщиков облачных услуг, таких как Google, Microsoft или Amazon. Это создает риск для учебных заведений, особенно если поставщик изменяет условия предоставления услуг или сталкивается с проблемами в работе, что может серьезно нарушить учебный процесс.

Опасные Риски для Учебных Заведений

1. Утрата Контроля над Данными: Переход к облачным технологиям может привести к утрате контроля над данными. Учебные заведения могут столкнуться с ситуацией, когда они не могут полностью контролировать, как и где хранятся их данные, что усложняет соблюдение законодательных требований и политик безопасности.

2. Недостаточная Защита от Киберугроз: Облачные сервисы становятся объектом интереса для киберугроз, таких как хакеры и киберпреступники. Недостаточная защита со стороны поставщиков облачных услуг может привести к утечке данных, взлому системы и другим серьезным нарушениям.

3. Проблемы с Миграцией и Интеграцией: Перенос существующих данных и приложений в облако может быть сложным и затратным процессом. Проблемы с миграцией и интеграцией могут привести

к сбоям в работе и потере данных, что существенно затруднит учебный процесс.

Влияние на Бизнес-Процессы Учебных Заведений

1. Учебный Процесс и Доступ к Знаниям: Нарушение работы облачных сервисов может привести к прерыванию учебного процесса и снижению доступности знаний для студентов и преподавателей.

2. Административные Процессы и Управление Учебными Ресурсами: Облачные технологии играют важную роль в управлении административными процессами в учебных заведениях, такими как учет студентов, финансовое планирование и управление учебными ресурсами. Сбои в работе облачных сервисов могут серьезно нарушить эффективность этих процессов.

3. Исследовательская Деятельность и Инновации: Высшие учебные заведения активно используют облачные технологии для проведения исследовательской работы и стимулирования инноваций. Проблемы с облачными сервисами могут замедлить темпы научных исследований и инноваций в учебных заведениях.

Облачные технологии предоставляют значительные возможности для улучшения образовательного процесса, однако они также несут в себе серьезные риски. Учебные заведения должны осознавать эти риски и активно работать над их управлением, чтобы обеспечить безопасность, надежность и эффективность своих информационных систем. Только так можно гарантировать успешное использование облачных технологий в образовательной сфере и достижение их потенциальных преимуществ.

Заключение

В заключение, следует отметить, что применение облачных технологий в образовательном процессе позволит учебным заведениям значительно сократить затраты, а также повысить эффективность использования вычислительных ресурсов, ведь облачная парадигма подразумевает оплату по факту их

использования. При этом доступ к информации, хранящейся на облаке, может получить любой пользователь, который имеет компьютер или мобильное устройство, подключенное к сети Интернет, из любой точки земного шара. Кроме того, применение облачных технологий позволит сократить штат обслуживающего технику персонала, а также избавит от необходимости привлечения сторонних программистов и специалистов в сфере ИТ [1].

Тем не менее нельзя не упомянуть о таких проблемах использования облачных технологий, как защита данных и обеспечение безопасности. Большинство контрактов с поставщиками услуг в облаке содержат пункты, гарантирующие безопасность и конфиденциальность клиентских данных. Однако на сегодняшний день возможности клиентов узнать, кто и какие данные просматривает, весьма ограничены. Еще одним минусом облачных технологий является то, что для работы с облачными сервисами необходимо постоянное соединение с интернет [6].

Несмотря на перечисленные выше недостатки облачных технологий, их применение в различных сферах деятельности, включая образование, до сих пор остается востребованным и актуальным вопросом. С постоянным развитием облачных решений и усовершенствованием мер безопасности, многие учебные заведения видят в облачных технологиях эффективный способ оптимизировать свои ресурсы и сделать образовательный процесс более гибким и доступным.

Услуги, предоставляемые облачными вычислениями, открывают огромные возможности как перед обучающимися и преподавателями, так и перед разработчиками ресурсов и подсистем, которые связаны с обучением напрямую или сопровождают учебный процесс. На данный момент важной проблемой является достижение максимального эффекта от использования облачных технологий и повышение уровня качества современного образования без нанесения ущерба существующим эффективным методам и средствам обучения.

Список использованной литературы

1. Облачные вычисления, краткий обзор или статья для начальника, 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://habrahabr.ru/post/111274/>
2. Что такое облачные технологии, 2010 (Автор: HostDB.ru, источник: «Википедия») [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://hostdb.ru/articles/show/id/47>
3. Глазунов С. Бизнес в облаках [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://kontur.ru/articles/225>
4. Яппаров Т. Использование облачных технологий в банковской сфере [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://arb.ru/b2b/duty/naskolko_ispolzovanie_oblachnykh_tekhnologiy_bezopasno_v_bankovskoy_sfere-9706413/
5. Облачные вычисления, краткий обзор, или Статья для начальника (Источник: Хабрахабр) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://habrahabr.ru/post/111274/>
6. Облачные вычисления: определения и решения // Директор информационной службы. – 2011. – № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.osp.ru/cio/2011/03/13007508/>
7. Облачные технологии для земных пользователей [Электронный ресурс] (Источник: «Заметки Сис. Админа»). – Режим доступа: <http://sonikelf.ru/oblachnye-tekhnologii-dlya-zemnyx-polzovatelej/>
8. Приложение для поддержки обучения и процесса преподавания LearningApps.org [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://learningapps.org/about.php>
9. RabbitMQ [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.rabbitmq.com/>
10. Advanced Message Queuing Protocol [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.amqp.org/>
11. Интерфейс программирования приложений [Электронный ресурс] (Источник: «Википедия»). – Режим доступа: http://ru.wikipedia.org/wiki/Интерфейс_программирования_приложений

КЕНБАЕВ ДАУРЕН СЕРИКЖАНОВИЧ,

Преподаватель физической культуры

ГККП «Алматинский государственный политехнический колледж»

ВОЛЕЙБОЛ. ПОДАЧА МЯЧА. ПРИЕМ МЯЧА С ПОДАЧИ

Цель урока: Овладеть элементами технико-тактических действий в волейболе.

Задачи урока:

- выполнить упражнения для развития скоростно-силовых качеств
- изучить технику выполнения приема, подачи мяча.

Ожидаемые результаты:

- выполняет подводящие упражнения для овладения технико-тактическими действиями волейболе
 - объясняет ошибки в технике выполнения приемов и в игровых ситуациях в волейболе
- Техническое оснащение: Свисток, волейбольный мяч, конусы.

Ход занятия:

1. Организационно-мотивационный момент (5 мин.):

Построение в одну шеренгу (пяточки вместе, носки врозь, руки по швам.)

Выполнение команд:

-РОВНЯЙСЬ!

-СМИРНО!

Приветствие:

-ЗДРАВСТВУЙТЕ!

Объявление темы, целей, задач урока.

Повторение техники безопасности на занятии по волейболу.

Строевые упражнения

1. Выполнение команд «Смирно!», «Равняйся!», «Отставить!», «Вольно»; расчет группы: «По порядку — рассчитайся!» и «На первый, второй — рассчитайся!», «По три (четыре) и т. д. — рассчитайся!»; повороты наместе: «Напра-во!», «Нале-во!»., «Кругом!».

2. Передвижения обычным и строевым шагом. Шаг на месте; движение в обход: «Налево (направо) в обход шагом (бегом) — марш!». Переход с движения на местек передвижению.

3. Построения и перестроения. Построение в одну шеренгу и одну колонну: «В одну шеренгу (колонну) — становись!», перестроение из одной шеренги в две: «На первый и второй — рассчитайся!», «В две шеренги — стройся!» и т. д.

(Выявление учащихся не допускающих к физическим нагрузкам по медицинским показаниям.)

Мотивационный момент: «ИГРА ПЕРЕДАЙ ПОЖЕЛАНИЕ»

Студенты строятся в одну шеренгу и передают символ дружбы говоря пожелание своему товарищу

Актуализация знаний (15 мин.):

Ходьба и её разновидности в колонне по одному:

(рис. 1.)

а) на носках, руки в сторону;

б) на пятках, руки на поясе;

в) в полуприседе, руки на поясе;

г) в приседе, руки на коленях;

д) прыжками в приседе, руки на коленях

Рисунок 1.

Равномерный бег:

а) в колонне по одному;

б) бег «змейкой» (по линиям площадки);

в) перемещения («змейкой») в средней стойке волейболиста, приставными шагами левым, правым боком, с имитацией руками передачи мяча двумя сверху;

г) бег в колонне по одному, у баскетбольного щита прыжок вверх, касание рукой щита.

Ходьба в колонне по одному с выполнением упражнения на восстановление дыхания

ОРУ в движении без предметов:

1) И. п. - руки в стороны, кисть в кулак:

а) - вращения кистями вперед;

б) - вращения кистями назад;

2) И. п. - руки в стороны, кисть в кулак:

а) - вращения в локтевом суставе вперед;

б) - вращения в локтевом суставе назад;

3) И. п. - руки в стороны, кисть в кулак:

а) - вращения в плечевом суставе вперед;

б) - вращения в плечевом суставе назад;

4) Ходьба выпадами, вперед - в сторону, с опорой руками о колено выставленной ноги.

5) Ходьба, с наклонами туловища вперёд;

6) Ходьба, со взмахами прямыми ногами:

И. п. - руки вперёд в стороны

1- шаг с левой, мах правой, касание левой кисти руки;

2. - И. п

3. шаг с левой, мах правой, касание левой

ОРУ на месте.

Упражнение №1	И. П. О. С- наклоны головы влево, право, вперед, назад.
Упражнение №2	И. П. О. С - ноги на ширине плеч, руки на пояс. Выполнить наклоны вправо-влево. 12 раз.
Упражнение №3	И. П. О. С -ноги на ширине плеч, руки на пояс - круговые вращения туловищем. 8 раз влево, 8 раз вправо.
Упражнение №4	И. П. О. С - ноги на ширине плеч, руки за голову - круговые движения тазом. 8 раз влево, 8 раз вправо.
Упражнение №5	И. П. О. С - ноги вместе, руки на коленях - круговые вращения коленями. 8 раз влево, 8 раз вправо.
Упражнение №6.	И. П. О. С -согнуть вперед одну ногу, руки на поясе - круговые вращения согнутой в колене ногой. 8 раз одной ногой, затем 8 раз другой ногой.
Упражнение №7	И. П. О. С - ноги вместе - наклон вперед. Выполнить 12 пружинистых движений.
Упражнение №8	И. П. О. С -ноги шире плеч - наклоны вперед. Выполнить 12 пружинистых движений.
Упражнение №9	Выпад в сторону. Переместить вес тела на правую ногу, левую вытянуть, затем поменять положение ног. 12 раз.
Упражнение №10	Выполнить выпад в левую сторону - переместить вес тела на левую ногу, правую вытянуть, разворачивая туловище вправо на 90 градусов, переместить вес тела на правую ногу, левую выпрямить, перейти в положение выпад вперед. 8 раз влево, 8 раз вправо.
Упражнение №11	Выполнить выпад в правую сторону, левую ногу вытянуть. Развернуть туловище в правую сторону, перейти в положение выпад вперед. Выполнить 8 раз в правую сторону, затем переместить вес тела на левую ногу и выполнить 8 раз в левую сторону.

кисти руки;

7. Ходьба, с выполнением упражнения на восстановление дыхания

8. Перестроение поворотом в движении в две колонны.

9. Перестроение поворотом на месте в две шеренги (на расстоянии 5-6 м друг от друга

Повторение, закрепление техники выполнения передачи мяча.

➤ ноги согнуты в коленях и расставлены, одна нога впереди.

➤ туловище находится в вертикальном положении

➤ руки вынесены вперед-вверх и согнуты в локтях

➤ руки соприкасаются с мячом на уровне лица над головой

➤ кисти находятся в положении тыльного сгибания

➤ пальцы слегка напряжены и согнуты, они плотно охватывают мяч, образуя своеобразную воронку (положения б, в на рисунке)

➤ основная нагрузка при передаче падает преимущественно на указательные и средние пальцы

➤ ноги и руки выпрямляются

➤ разгибанием в лучезапястных суставах и эластичным движением пальцев, мячу придается нужное направление.

1. Дать понятие верхняя подача двумя руками, выполнить верхнюю передачу двумя руками в парах по 5 касаний (рис.2) . Исправление ошибок при выполнении.

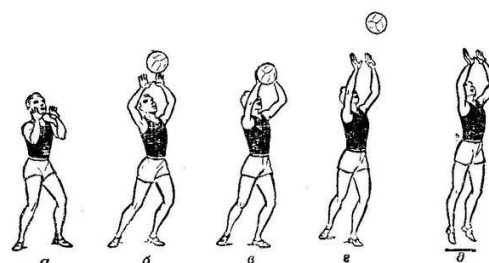

Рисунок 2. Верхняя передача двумя руками

2. Объяснить технику приема мяча снизу двумя руками, выполнить прием мяча снизу двумя руками в 6 касаний (рис.3) . Исправление ошибок при выполнении.

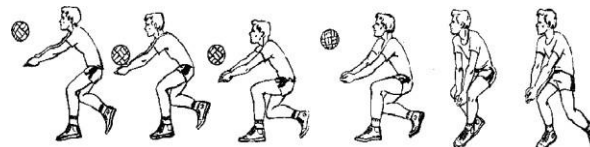

Рисунок 3. Техника приема мяча снизу двумя руками

В зависимости от полета мяча верхняя передача может выполняться в средней или низкой стойках.

Формирование новых знаний и навыков/профессиональных умений (40 мин.):

1. Основные виды подачи в волейболе.

Вопрос: Что такое подача?

Подача – один из ключевых элементов игры в волейбол. Любой розыгрыш мяча начинается с

исполнения именно этого элемента. От того, насколько качественно мяч введен в игру, во многом зависит результат розыгрыша. В данной статье рассмотрим, как бывают виды подач в волейболе, какие приемы используют волейболисты, чтобы запутать противника, а также выясним основные техники волейбольной подачи.

Вопрос: Назовите основные виды подачи?

- Нижняя подача мяча
- Верхняя подача мяча

Краткая характеристика:

Нижняя подача мяча в волейболе

Техника исполнения нижней подачи – простейшая среди видов ввода мяча.

Мяч подбрасывается чуть вверх одной рукой, а второй производится удар снизу.

Свободная конечность должна быть сжата в кулак. В результате правильного выполнения нижней подачи мяч высоко взмывает вверх, опускаясь на чужой половине площадки.

Верхняя подача мяча в волейболе

Верхняя подача чуть сложнее для исполнения. Чтобы выполнить сильный прямой верхний ввод мяча, необходимо поставить ноги на ширину плеч, затем подбросить мяч вытянутой вперед рукой. Второй же рукой совершить замах и сильно ударить ладонью по мячу, нацелившись в конкретную точку чужой половины. Такая подача требует расчета силы и высоты выброса мяча. Если расчет выполнен неверно, скорее всего, последует ошибка. Слишком низко посланный снаряд попадет в сетку, а излишне сильно отправленный мяч угодит за пределы площадки.

2. Выполнение подачи – 3 подхода по 5 человек.

Методические указания: Обучение начинается с объяснения и показа всех моментов – от стойки игрока до удара по мячу.

И. п. – левая нога стоит на всей ступне, правая – на носке на уровне пятки левой ноги. Игрок держит мяч на согнутой левой руке на уровне нижней части лица. Правая рука вытянута вверх. Игрок начинает движение с правой ноги: выполняет шаг вперед, касаясь пола вначале пяткой, потом ступней, затем сразу делает шаг левой ногой, и обязательно на пятку. Перед тем как сделать ею шаг на опору, следует подбросить мяч на высоту 30–40 см от пальцев вытянутой руки. Шаг ноги и удар должны слиться в единое движение.

Подача через сетку. (рис.4).

Подача через сетку в линию по пять человек. Игроки выполняют подачу через сетку. Расстояние до сетки определяет преподаватель. Техника подачи определяется по пятибальной системе: шаг, подбрасывание мяча, удар через сетку прямой рукой. *Работа над ошибками в процессе выполнения упражнения.*

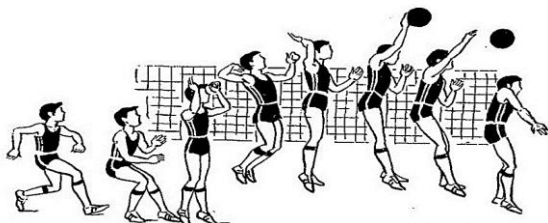

Рисунок 4. Техника подачи мяча через сетку

3. Выполнение нижней прямой подачи 3х5. (рис.5)

Методические указания: Игра в волейбол начинается с подачи. Технический приём подачи выглядит так: игрок располагается за лицевой линией, подбрасывает мяч и ударом одной руки направляет его на сторону противника, при этом мяч не должен коснуться сетки. На выполнение подачи игроку даётся 8 секунд. В подаче различают: исходное положение, подбрасывание мяча и замах, удар по мячу и движение после удара по мячу. Успех в выполнении подачи зависит от умения согласовывать свои движения по отношению к летящему мячу так, чтобы удар по нему был произведен в нужной точке, что обеспечивает эффективность подачи (силу или точность). Удар по мячу при подаче производится ладонью руки. *Работа над ошибками в процессе выполнения упражнения.*

Рисунок 5. Техника выполнения нижней прямой подачи

4. Прием мяча снизу. (рис.6) 3х5

Методические указания. Чтобы исполнение приема мяча снизу соответствовало качеству тактической игры команды в целом, преподаватель должен хорошо узнать индивидуальный уровень возможностей каждого игрока и только после этого строить тактику игры. Качество приема мяча снизу зависит от стойки игрока: положения ног, корпуса и рук.

1. Ноги должны находиться в удобной широкой стойке в согнутом положении и быть параллельными друг другу.

2. Корпус прямой. При обучении приему мяча снизу тренер обязательно должен обратить внимание на спину ученика, чтобы быстро исправить ошибки. Если корпус немного наклоняется вперед, то спина выгибается, и со временем может развиться сутулость. Поэтому спина должна быть выгнута вперед, плечи развернуты, положение головы – такое, чтобы глаза смотрели прямо. Полет мяча, его уровень, изменение направлений определяет только взгляд. Выбор позиции для приема мяча – основа последующей точной передачи. Для этого каждый игрок должен знать: принимать позицию для приема мяча надо после того, как мяч пролетит половину или треть пути. Когда мяч рядом с игроком или уже над головой – ошибка неминуема.

3. Кисти в «замке», руки прямые, вытянуты и опущены вниз. Прием идет на предплечья. Положение корпуса и рук максимально взаимосвязано. Все зависит от полета мяча, его силы и цели передачи. *Работа над ошибками в процессе выполнения упражнения.*

Рисунок 6. Техника приема мяча снизу.

Закрепление новой темы (15 мин.): Двухсторонняя игра через сетку в волейбол.

Цель игры – направить мяч над сеткой, чтобы он коснулся площадки соперника, и предотвратить такую же попытку соперника. Для этого команда имеет три касания мяча (и еще одно дополнительное касание мяча на блоке) .

Мяч вводится в игру подачей: подающий ударом направляет мяч на сторону соперника. Розыгрыш каждого мяча продолжается до его касания площадки, выход «за» или ошибки команды.

В волейболе команда, выигрывающая розыгрыш, набирает «очко». Когда, принимающая, команда выигрывает розыгрыш, она набирает очко и получает право подавать, и ее игроки переходят на одну позицию по часовой стрелке.

Напоминание стойки (рис 7.)

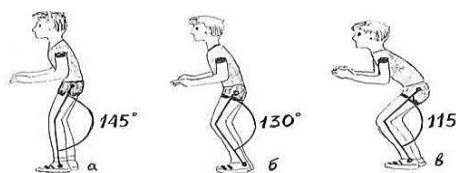

Рисунок 7. Основная стойка в волейболе

Оценивание (5 мин.): Индивидуальное оценивание обучающихся.

Домашнее задание (3 мин.):

1. Повторить технико- тактические действия в волейболе
2. Выполнить подводящие упражнения для развития скоростно- силовых способностей.

Рефлексия (7 мин.):

Вопросы к детям о ходе урока:

- - кто скажет, чему мы с вами научились на уроке?
- - расскажите, что понравилось вам сегодня в уроке.
- - кто скажет, что нам нужно для улучшения наших достижений в отработки элементов волейбола

Построение в одну шеренгу
-РОВНЯЙСЬ!
-СМИРНО!
-ДОСВИДАНИЕ!

Организованный уход из зала.

МҰРАТОВА ГАУҒАР ТІЛЕПБЕРГЕНҚЫЗЫ, ЫҚЛАСБЕК ГҮЛЗИЯ ЫҚЛАСБЕКҚЫЗЫ,

Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, 1 курс магистранттары

САЛЫБЕКОВА НУРДАНА НУРТАЕВНА,

«Биология» кафедрасының қауымдастырылған профессор м. а. , PhD,

Қ. А. Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті

Қызылорда қ. , Қазақстан

ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БІЛІМ БЕРУДЕ БӨЛМЕ ӨСІМДІКТЕРІ МЕН ТАБИҒИ ОРТАНЫ ПАЙДАЛАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ

Аннотация. Мақалада болашақ биология мұғалімдерінің экологиялық және педагогикалық құзыреттілігін қалыптастыру, сондай-ақ, бөлме өсімдіктерін және табиғи орта компоненттерін тиімді пайдалану арқылы экологиялық және эстетикалық тәрбие беру мәселесі қарастырылады. Бүгінгі таңда әлеуметтік-мәдени тұлғаның дамуы біздің қоғам дамуының негізгі проблемаларының бірі болып табылады. Сонымен бірге, қоғамда табиғаттың даму заңдылықтарын білетін экологиялық сауатты тұлғаны қалыптастыру қажеттілігі туындады, бұл, ең алдымен - табиғи ортаны ұтымды және ұқыпты қарауға қабілетті азамат. Бұл бағытта бөлме өсімдіктерін эстетикалық тәрбие беру құралы ретінде пайдаланудың маңыздылығы жылдар бойы практикамен дәлелденген.

Зерттеудің мақсаты аталған тәсіл студенттердің биология бойынша білім деңгейіне, олардың пәнге деген қызығушылығына және негізгі биологиялық процестерді түсінуге, сондай-ақ олардың педагогикалық дағдылары мен табиғатты эстетикалық қабылдауын дамытуға қалай әсер ететінін анықтау

болды. Әдістемеге биология факультетінің 50 студентіне сауалнама жүргізу, сондай-ақ жиналған деректерге статистикалық талдау жасау кірді. Нәтижелер табиғи ортаны тиімді пайдалану және бөлме өсімдіктерін практикалық пайдалану биология курсына біріктіру студенттердің теориялық білімін жақсартуға, олардың зерттелетін пәнге деген қызығушылығын арттыруға және практикалық дағдыларды дамытуға ықпал ететінін көрсетті. Бұл зерттеу жұмысы алдағы уақытта жүзеге асатын зерттеулер үшін құнды мәліметтер береді.

Түйінді сөздер: биология, экологиялық құзырет, эстетикалық тәрбие, табиғи орта, сауалнама әдісі.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КОМНАТНЫХ РАСТЕНИЙ И ПРИРОДНОЙ СРЕДЫ В ЭКОЛОГИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

Аннотация. В статье рассматривается проблема формирования экологической и педагогической компетентности будущих учителей биологии, а также

экологического и эстетического воспитания путем эффективного использования комнатных растений и компонентов природной среды. Сегодня развитие социокультурной личности является одной из основных проблем развития нашего общества. В то же время возникла необходимость формирования в обществе экологически грамотной личности, знающей закономерности развития природы, это прежде всего - гражданин, способный рационально и бережно относиться к природной среде. Важность использования комнатных растений в качестве средства эстетического воспитания в этом направлении доказана практикой на протяжении многих лет.

Целью исследования было выяснить, как указанный подход влияет на уровень знаний студентов по биологии, их интерес к предмету и понимание основных биологических процессов, а также на развитие их педагогических навыков и эстетического восприятия природы. Методика включала опрос 50 студентов биологического факультета, а также статистический анализ собранных данных. Результаты показали, что сочетание эффективного использования природной среды и практического использования комнатных растений в курсе биологии способствует улучшению теоретических знаний студентов, повышению их интереса к изучаемому предмету и развитию практических навыков. Эта исследовательская работа предоставляет ценные данные для исследований, которые были выполнены в прошлом.

Ключевые слова: биология, экологическая компетенция, эстетическое воспитание, природная среда, метод анкетирования.

EFFECTIVENESS OF USING HOUSEPLANTS AND THE NATURAL ENVIRONMENT IN ENVIRONMENTAL EDUCATION

Annotation. The article discusses the formation of environmental and pedagogical competence of future biology teachers, as well as the problem of environmental and aesthetic education through the effective use of houseplants and components of the natural environment. Today, the development of a socio-cultural personality is one of the main problems of the development of our society. At the same time, there was a need to form in society an environmentally competent person who knows the laws of the development of nature, which, first of all, is a citizen capable of a rational and careful attitude to the natural environment. The importance of Using Houseplants as a means of aesthetic education in this direction has been proven by practice over the years.

The purpose of the study was to determine how this approach affects the level of knowledge of students in biology, their interest in the subject and understanding of the main biological processes, as well as the development of their pedagogical skills and aesthetic perception of nature. The methodology included a survey of 50 students of the Faculty of biology, as well as a statistical analysis of the collected data. The results showed that the effective use of the natural environment and the practical use of houseplants in the biology course contribute to improving the theoretical knowledge of students, increasing their

interest in the subject under study and developing practical skills. This research work provides valuable data for research carried out in previous times.

Keywords: biology, environmental competence, aesthetic education, natural environment, questionnaire method.

Kіріспе

Экологиялық тәрбие беру заманауи білім беру процесін дамытудағы басым бағыт болып табылады. Бұл тенденция бірқатар психологиялық және әлеуметтік мәселелерді тудырады, атап айтқанда табиғат тапшылығы синдромы, ғылыми қоғамдастықта жиі талқыланатын тұжырымдама. Бұл синдром адамның табиғатпен өзара әрекеттесуінің төмендеуімен және оның психологиялық және физикалық денсаулыққа әсерімен сипатталады. Қоғамдағы табиғаттан алшақтау күшейіп, бірқатар күтпеген және әлі де аз зерттелген салдарға әкеледі, бұл мәселені шешу үшін тереңірек ғылыми талдаулар әзірлеуді қажет етеді.

Бөлме өсімдіктеріне күтім жасау және табиғи ортамен өзара әрекеттесу тәжірибелерін қолдана отырып, биология пәнінде эстетикалық тәрбие берудің интеграцияланған тәсілі саласындағы зерттеу студенттердің экологиялық және педагогикалық құзыреттіліктерін дамыту үшін маңызды.

Жоғары оқу орындары оқытудың мазмұнды, мақсатты және нәтижелі аспектілерін қалыптастыруды қоса алғанда, жан-жақты білім беру процесіне ықпал ететін бірегей инфрақұрылымды ұсынады. Мұғалімдерді оқушыларға экологиялық білім беруге даярлау экологиялық жағдайдың ұзақ мерзімді дамуында шешуші рөл атқарады және тұрақты болашақтың қалыптасуына ықпал етеді.

Биологияны оқытуда білім алушыларда экологиялық тәрбие берудің тиімділігі тек оқу бағдарламаларына экологиялық тақырыптарды енгізуге ғана емес, сонымен қатар мұғалімдерді даярлаудың тереңдігі мен жан-жақтылығына байланысты. Мұнда болашақ мұғалімдердің бөлме өсімдіктеріне күтім жасау және оқу процесінде табиғи ортаны белсенді пайдалану бойынша практикалық сабақтар арқылы студенттерге экологиялық тәрбие беруге ерекше назар аударылады. Бұл тәсіл биологияны терең түсінуге ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар эстетикалық қабылдау мен қоршаған әлемге ұқыпты қарауды дамытады.

Зерттеудің мақсаты студенттерге биологияны оқыту процесінде табиғи ортаны тиімді пайдалану және жабық өсімдіктерге практикалық күтімді қолданудың тиімділігін бағалау болып табылады.

Зерттеу материалдары мен әдістері

Әдістеме биология факультетінің 50 студентінен іріктеуді, курсты қабылдау және биологияға деген білім мен көзқарастың өзгеруі туралы мәліметтер жинауға арналған сауалнаманы және алынған нәтижелерге статистикалық талдауды қамтиды. Деректерді жинау құралдарына Лайкерт шкаласы бойынша сұрақтары және ашық сұрақтары бар арнайы әзірленген сауалнамалар кіреді. Зерттеу процедурасы әдістemenің тиімділігін бағалау үшін семестрдің басында және соңында сауалнама жүргізуді

камтиды, анонимдік және қатысудың еріктілігі сияқты этикалық ойлар, сондай-ақ іріктеме мөлшері мен оқу орнының ерекшелігіне байланысты зерттеу шектеулері ескеріледі.

Зерттеу нәтижелері

Эстетикалық тәрбиенің маңыздылығын белгілі педагог В. А. Сухомлинский атап өтті: "Балалық шақта жіберіп алған нәрсе адамның жас кезінде ешқашан өтелмейді. Бұл ереже бала өмірінің руханиятының барлық салаларына, әсіресе эстетикалық тәрбиеге қатысты" [1, 14-б.].

Бұл процесте биология мен экология ерекше және алмастырылмайтын рөл атқарады, оның зерттеу объектісі оның барлық жан-жақты байланыстары мен көріністерінде тірі табиғат болып табылады.

Оқыту әдістемесінде өскелең ұрпақты экологиялық тәрбиелеудің маңыздылығын отандық және шетелдік авторлар, соның ішінде Нургабылова А. Ш. [2, 3], Шарипова А. Ж., Нуржановна Д. Б., Бисембаева Э. К. [3], Андреев М. Д. [4], Жилбаев Ж. О. Моисеева Л. В. [5], Маркитанова Л. А. [6], Хамзина, Ш. Ш. [7], Примбетова А. И. [8], Афанасьева С. В. [9], Бекжанова Г. Е. [10], Сейтжанова Р. А. [11], Интымакова А. Т. [12], Пеншина П., Токмакова Д. [13], Шайхулина Т. Ш. [14], Лу Син Цун [15], Нарбутаев К. Б. [16] т. б. өз еңбектерінде қарастырды.

Биология сабақтарында эстетикалық тәрбие беру кезінде келесі шарттарды ескеру қажет:

- табиғатпен тікелей байланыс;
- жабайы табиғатты таным мақсатында ғана емес, сонымен бірге тандану, эстетикалық сезімдерді қалыптастыру үшін де зерттеу;
- биологияны оқытуда әртүрлі өнер туындыларын пайдалану;
- биологияның гуманитарлық-эстетикалық бағыттағы пәндермен тығыз байланысы [2].

Тұлғаға экологиялық тәрбие беруде салыстырмалы түрде қысқа уақыт кезеңі болып табылатын балалық және студенттік шақ маңызды рөл атқарады. Студенттің табиғи және әлеуметтік ортамен жаңа қарым-қатынасын дамыту үшін биология пәнінде табиғи ортаны тиімді пайдалану және бөлме өсімдіктерін экологиялық және эстетикалық тәрбие беру құралы ретінде пайдалану маңызды рөл атқарады.

Табиғи ортаны тиімді пайдалану

Биологияны оқыту процесі адам денсаулығы, табиғи ресурстарды тұрақты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау сияқты ұғымдарды біріктіруге мүмкіндік береді. Биология курсы аясында табиғи ортаны тиімді пайдалануға баса назар аудару экологиялық сауаттылық пен табиғатқа жауапкершілікпен қарауды дамыту үшін өте маңызды.

Бұл тұрғыда студенттерге табиғи нысандармен және жүйелермен тікелей әрекеттесуге мүмкіндік беретін практикалық сабақтар ерекше рөл атқарады. Бұл экожүйелерді, биоәртүрлілікті және адам қызметінің қоршаған ортаға теріс әсерін бағалау және азайту әдістерін зерттеуді қамтиды.

Биологияны оқытуда табиғи ортаны тиімді пайдалануды білім беру процесін байытатын және студенттердің биологиялық ұғымдар туралы түсінігін арттыратын бірқатар стратегиялар мен тәсілдер арқылы жүзеге асыруға болады:

1. *Далалық зерттеулер мен экскурсиялар:* ормандар, саябақтар, ботаникалық бақтар және қорықтар сияқты табиғи жерлерге баруды ұйымдастыру. Бұл студенттерге биологиялық процестер, объектілер мен құбылыстарды, экожүйелерді табиғи ортада байқауға, терең түсінік пен нақты тәжірибеге ықпал етуге және зерттеуге, олардың білімін кеңейтуге мүмкіндік береді. Оқытудың бұл әдісінің тиімділігі өсімдіктер мен жануарларды табиғи тіршілік ету ортасында байқау мүмкіндігі болып табылады, бұл биоценоздар мен табиғаттың тұтастығын терең түсінуге ықпал етеді. Экскурсиялар негізінен көктем мен күзде зерттелетін тақырыптар бойынша оқу процесіне енгізіледі және олардың мазмұны тиісті сабақтарда өткізілген материалдармен тығыз байланысты.

Білім беру процесінің интегралды бөлігі болып табылатын биологиялық экскурсиялар бейінді (ботаникалық, зоологиялық, экологиялық және т. б.), өткізу нысанын (сабақтан тыс, сабақтан тыс), мақсаттарды (таныстыру, зерттеу) және ұзақтығын (бір сағаттан көп күнге дейін) қоса алғанда, әртүрлі критерийлер бойынша жіктелуі мүмкін. Оқу материалына сүйене отырып, мұғалімдер экскурсиялар үшін тақырыптар мен орындарды таңдайды, олар сабақтарды тиімді толықтырады, бұл студенттерге табиғи ортадағы объектілерді бақылауға және зерттеуге мүмкіндік береді.

2. *Табиғатты бақылау жобалары:* Өсімдіктердің немесе жануарлардың белгілі бір түрлерін ұзақ мерзімді бақылауға байланысты тапсырмалар студенттерге олардың өмірлік циклдерін, мінез-құлқын және қоршаған ортамен өзара әрекеттесуін зерттеуге көмектеседі.

3. *Ашық зертханалық жұмыстар:* табиғатта зертханалық сабақтар мен эксперименттер жүргізу, бұл студенттерге табиғи жағдайда теориялық білімнің нақты қолданылуын түсінуге көмектеседі.

Бөлме өсімдіктерін экологиялық тәрбие беру құралы ретінде пайдалану

Қазіргі білім беру жүйесінде биология мұғалімдерін оқыту жабық өсімдіктерге практикалық күтім жасау арқылы табиғатты эстетикалық қабылдауды дамытуды қамтуы керек. Бұл студенттердің биологиялық процестерді терең түсінуін қалыптастырып қана қоймайды, сонымен қатар табиғатқа ұқыпты қарауға тәрбиелейді және олардың бұл білімді жас ұрпаққа беру қабілетін дамытады.

Сонымен қатар, биологияны оқытудың басым түрдегі ауызыша әдісі ерекше алаңдаушылық тудырады, бұл студенттің табиғи ортадан алшақтауына себеп болады. Бұл процестегі құралдардың бірі – үлкен танымдық, тәрбиелік және сауықтыру маңызы бар жабық өсімдіктер. Сонымен қатар, олар танысуға қолжетімсіз табиғи нысандармен салыстырғанда бірқатар артықшылықтарға ие. Жабық өсімдіктер әрқашан жақын аймақтарда орналасады; олардың көпшілігі жыл бойы жасылданған кейпін сақтайды; олар табиғи ортада өмір сүрудің әртүрлі жағдайларына, яғни экологиялық байланыстарға бейімделу белгілерін қарастыруға ыңғайлы. Табиғаттың тірі объектілерімен тікелей байланыс биоэкологиялық білім мен практикалық дағдылардың негіздерін қалыптастыруға ықпал етеді, білім алушыларға қамқорлық, оларға

деген көзқарасты, эмпатияны және студент тұлғасының басқа да маңызды жақтарын тәрбиелеуге мүмкіндік береді.

Биологиядағы заманауи білім беру процесінің бөлігі ретінде жабық өсімдіктерді көбейтуге және күтуге баса назар аударатын практикалық әдістерді біріктіру қажет.

Болашақ биология мұғалімдеріне арналған "Студенттерге экологиялық білім беру" арнайы курсын қарастырсақ, оның құрылымы мен мазмұнын әзірлеу кезінде тұжырымдамалық ережелер мен принциптер ескерілді:

- курс мазмұнын іріктеуде экология бойынша өңірлік білім беру стандартының сабақтастығы мен талаптарына сәйкестігі қағидаттары қарастырылды;
- аймақтың экологиялық проблемалары мен ерекшеліктерін зерттеу (студенттердің жас ерекшеліктеріне сәйкес);
- студенттердің танымдық белсенділігін ынталандыру үшін проблемалық интеграция принципін оқытуда қолдану;
- ізгілендіру принципі осы бағдарлама мазмұнының практикалық және жеке бағытына бағытталған.

Арнайы курсты игеру барысында болашақ мұғалімдер келесі міндеттерді шешу дағдыларын игеруі керек:

- табиғатқа, адамдарға және өзіне саналы қарым-қатынас жасау қабілетін дамыту бойынша студенттермен мақсатты экологиялық жұмыс жүргізу;
- экологиялық проблемаларды шеше білу, қоршаған ортадағы экологиялық тепе-теңдік бұзылған жағдайда тез және дұрыс шешім қабылдау;
- студенттерге эстетикалық және экологиялық тәрбие беру.

"Өсімдіктер" бөлімін зерделеу кезінде конкурстар, ойындар, көрмелер, биологиялық кештер, конференциялар және оқу жобалары сияқты жабық өсімдіктерді қолдана отырып, әртүрлі іс-шараларды өткізуге болады. Жабық өсімдіктерді қолданатын ғылыми-зерттеу жобалары бақылаулар жүргізуді де, эксперименттер жүргізуді де қамтуы мүмкін, ал қолданбалы жобалар қысқы бақ құруға, жабық өсімдік шаруашылығы бойынша анықтамалық дайындауға бағытталуы мүмкін. Оқу жобаларының кез келген түрін жүргізу негізгі жалпы білім берудің мемлекеттік білім беру стандартының талаптарына сәйкес биологиялық білім беруді модернизациялаудың қажетті шарты болып табылатын теориялық міндеттерді шешу және қоғамда әлеуметтену үшін қажетті зерттеу қызметін, коммуникативтік және ақпараттық қабілеттерін жүзеге асыру дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді. Ақпараттық-қолданбалы 1-кесте- Сауалнама сұрақтары

оқу жобаларын орындау студенттерді биологиялық объектілерді зерттеуге, жиналған материалды талдауға және қорытындылауға, содан кейін оны таныстыруға тартуға мүмкіндік береді [3].

Осы оқу жобасының Мета-пәндік нәтижелеріне мыналар жатады: биологиялық ақпараттың әртүрлі көздерімен (ғылыми-танымал әдебиеттермен, Биологиялық сөздіктермен, Интернет ресурстарымен) жұмыс істеу қабілетін дамыту; ақпаратты талдау және бағалау, оны бір формада екіншісіне түрлендіру; коммуникативтік дағдыларды одан әрі дамыту; зерттеу және жобалау қызметінің құрамдас бөліктерін игеру (жіктеу, бақылау, қорытынды және қорытынды жасау, материалды құрылымдау, түсіндіру, өз идеяларын қорғау).

Ұсынылған оқу жобасының жеке нәтижелерінен мыналарды ажыратуға болады: оқушылардың интеллектуалды дағдыларын дамыту (дәлелдеу, пайымдау құру, талдау, салыстыру, қорытынды жасау); тірі объектілерге эстетикалық қатынасты дамыту; оқушылардың жабайы табиғатты зерттеуге бағытталған танымдық қызығушылықтары мен мотивтерін қалыптастыру [4]. Осы жобаны жүзеге асыра отырып, оқушылар жабық өсімдіктердің адам өміріндегі маңыздылығы туралы біледі, бұл олардың табиғатқа ұқыпты қарауын дамытуға ықпал етеді.

Қажетті жабдықтар:

- әртүрлі жабық өсімдіктер;
- жабық өсімдіктердің суреттері бар кестелер, плакаттар, фотосуреттер;
- әр түрлі тыңайтқыштар, топырақ қоспалары және қоспалар (дренаж, құм, мүк, көмір);
- өсімдік шламын бөлуге және отырғызуға және оларға күтім жасауға арналған құрал-жабдықтар;
- интернетке қолжетімділігі бар компьютер, принтер, проектор, презентация;
- жоба тақырыбы бойынша оқу, ғылыми-көпшілік және анықтамалық әдебиеттер.

Нәтижелерді талқылау

Табиғи орта мен бөлме өсімдіктерінің биологияны оқытуда қаншалықты тиімді пайдаланылатынын білу үшін біз Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университетінің 50 студенті арасында сауалнама жүргіздік. Сауалнама студенттердің табиғи орта компоненттері және оларды сабақта тиімді пайдалану және өсімдіктер туралы білім деңгейін, олардың жабық өсімдіктерге күтім жасау тәжірибесін, сондай-ақ өсімдіктерді биология курсына оқу құралы ретінде пайдалануға деген көзқарасын анықтауға бағытталған бірқатар сұрақтарды қамтыды. Сұрақтар №1 кестеде келтірілген.

№	Сұрақ	Жауап нұсқалары
1	Сіздің биология курсыңызда практикалық іс-шаралар үшін бөлме өсімдіктері қаншалықты жиі пайдаланылады?	a) Ешқашан b) Сирек c) Кейде d) Жиі e) Әрқашан
2	Бөлме өсімдіктеріне күтім жасау биологиялық процестерді түсінуге қанша көмектеседі деп ойлайсыз?	a) Мүлдем көмектеспейді b) Біраз көмектеседі c) Орташа көмектеседі

		d) Айтарлықтай көмектеседі e) Өте көп көмектеседі
3	Табиғатты бақылау сіздің биологияға деген қызығушылығыңызға қалай әсер етеді?	a) Қызығушылықты азайтады b) Әсер етпейді c) Қызығушылықты орташа арттырады d) Қызығушылықты айтарлықтай арттырады e) Қызығушылықты өте қатты арттырады
4	Табиғи ортаның компоненттері туралы білім деңгейіңізді қалай бағалайсыз?	a) Өте төмен b) Төмен c) Орташа d) Жоғары e) Өте жоғары
5	Биологияны оқыту табиғи ортаға қатысты тақырыптарды біріктіруде қаншалықты тиімді деп ойлайсыз?	a) Мүлдем тиімсіз b) Тиімділігі аз c) Орташа тиімді d) Тиімді e) Өте тиімді
6	Сіздің университетіңіз ұйымдастырған экологиялық жобаларға немесе экскурсияларға қатысу тәжірибеңіз бар ма?	a) Жоқ b) Иә, бір рет қатыстым c) Иә, бірнеше рет қатыстым
7	Жабық өсімдіктерге күтім жасау арқылы сіз қандай дағдыларды дамыттыңыз?	(ашық сұрақ)
8	Табиғатпен тікелей өзара әрекеттесу биологиядағы практикалық дағдыларды дамытуға ықпал ете ме деп ойлайсыз ба?	a) Мүлдем ықпал етпейді b) Көбінесе ықпал етпейді c) Бейтарап d) Көбінесе ықпал етеді e) Өте қолайлы
9	Сіздің биология пәнінің мұғалімі теориялық ұғымдарды түсіндіру үшін табиғат мысалдарын қаншалықты жиі қолданады?	a) Өте сирек b) Сирек c) Кейде d) Жиі e) Өте жиі
10	Биология курсы сізге табиғи ортаға қатысты өз зерттеулеріңізді немесе жобаларыңызды жүргізуге мүмкіндік бере ме?	a) Жоқ, қамтамасыз етпейді b) Сирек қамтамасыз етеді c) Кейде қамтамасыз етеді d) Жиі қамтамасыз етеді e) Үнемі қамтамасыз етеді

Студенттердің басым көпшілігі (50-ден 34-і) жабық өсімдіктерге күтім жасау оларға биологиялық процестерді жақсы түсінуге көмектеседі деп санайды. Бұл мұндай тапсырмалардың жоғары практикалық құндылығын және олардың биологиялық ұғымдарды терең түсінудегі маңыздылығын дәлелдейді.

Табиғатты бақылаудың пәнге деген қызығушылыққа әсері: барлық дерлік студенттер (50-ден 43-і) табиғатты бақылау олардың биологияға деген қызығушылығын арттыратынын атап өтеді. Демек, оқу процесіне табиғи ортада бақылау мен жұмыс элементтерін қосу маңызды болып табылады.

Теориялық дайындық деңгейі: студенттердің көпшілігі (50-ден 37-сі) табиғи ортаның құрамдас бөліктері туралы білімдерін орташа немесе одан жоғары деп бағалайды. Яғни курс шеңберінде студенттердің теориялық дайындық деңгейі жеткілікті болып табылады.

Табиғи ортаны оқытуға интеграцияның тиімділігі: студенттер биологияны оқыту табиғи ортаға қатысты тақырыптарды тиімді біріктіреді деп санайды, бұл қолданылатын оқу әдістемесінің сәттілігін көрсетеді.

Сауалнама нәтижелері студенттердің биологияға деген қызығушылығын арттыру және

олардың тақырыпты түсінуін жақсарту үшін жабық өсімдіктермен жұмыс істеу және табиғатты бақылау сияқты биология курсына практикалық элементтердің маңыздылығын көрсетеді. Алайда, практикалық экологиялық жобалар мен экскурсияларды оқу процесіне көбірек біріктіру қажеттілігі байқалады.

Қорытынды

Биологияны оқыту аясында экологиялық тәрбие беру әр түрлі қызмет түрлері арқылы жүзеге асырылады: бұл табиғи орта компоненттерін биология сабақтарына интеграциялау, далалық зерттеулер мен экскурсиялар ұйымдастыру, практикалық экологиялық жобалар, сабақтан тыс жұмыстар және әрине экологиялық білім. Бірақ экологиялық тәрбие беру өздігінен жүзеге аспайды. Ол эстетикалық, адамгершілік, құқықтық және басқа тәрбиелермен тығыз байланыста болуы керек. Осындай қарым-қатынас пен бірыңғай педагогикалық талаптардың нәтижесінде ғана экологиялық дамыған тұлғаны тәрбиелеуге болады.

Түпкі мақсат - биологияны оқыта отыра, тұлғаға оның әлеуметтік қажетті сапасы болып

табылатын экологиялық және эстетикалық тәрбие беру.

Табиғи ортаны тиімді пайдалануға деген ұмтылыс, сондай-ақ, экологиялық мәдениеттің

құзыреттілігін қалыптастыру – экологиялық тәрбиенің негізі.

Әдебиеттер тізімі:

1. Иванова, Н. И. Деятельностный подход в формировании экологической культуры школьников в системе дополнительного образования: Монография / Н. И. Иванова, Р. В. Кельбас. Нижневартовск: Изд-во НВГУ, 2017. – 260 с.
2. А. Ш. Нургабылова. Особенности экологического образования молодежи в Республике Казахстан // Вестник ОГУ. 2018. №1 (213) . URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-ekologicheskogo-obrazovaniya-molodezhi-v-respublike-kazahstan> (дата обращения: 18.02.2024) .
3. А. Ш. Нургабылова, А. Ж. Шарипова, Д. Б. Нуржанова, & Э. К. Бисембаева. (2023) . Экологическое образование - основа устойчивого развития Республики Казахстан. Theoretical Hypotheses and Empirical Results, (3) . Retrieved from <https://ojs.publisher.agency/index.php/THIR/article/view/1554>
4. Андреев М. Д. Экологическое воспитание и просвещение как эмоционально-ценностное отношение к природе // Фундаментальные исследования. – 2009. – № 7. – С. 76-78
5. Жилбаев Жанбол Октябрович, Моисеева Людмила Владимировна Реализация Концепции экологического образования Республики Казахстан // Педагогическое образование в России. 2016. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/realizatsiya-kontseptsii-ekologicheskogo-obrazovaniya-respubliki-kazahstan> (дата обращения: 18.02.2024) .
6. Маркитанова Л. А. Формы экологического воспитания. ТРИ «Школа», 2012, с. 275.
7. Хамзина, Ш. Ш. Неформальное экологическое образование в Республике Казахстан на пути к «зелёной экономике» / Ш. Ш. Хамзина, М. С. Кадырова, Б. К. Жумабекова // Международный журнал экспериментального образования. - 2016. - №3 (часть 2) . - С. 257-259.
8. Примбетова, А. И. О проблемах и задачах экологической педагогики / А. И. Примбетова // Университетский комплекс как региональный центр образования, науки и культуры: материалы Всероссийской научно-методической конференции; Оренбург. гос. ун-т. - Электрон. дан. - Оренбург: ОГУ, 2017. - С. 3975-3977.
9. Афанасьева Светлана Викторовна Становление и развитие экологического образования и просвещения // Вестник ПГУ им. Шолом-Алейхема. 2010. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/stanovlenie-i-razvitie-ekologicheskogo-obrazovaniya-i-prosvescheniya> (дата обращения: 18.02.2024) .
10. Бекжанова Г. Е. Экономико-математические модели природоохранных мероприятий (на материале Аральского региона) : дис. ... канд. экон. наук. А. : КазЭУ им. Т. Рыскулова, 2002. 164 с.
11. Сейтжанова Р. А. Экологическое образование как средство формирования экологической культуры личности студентов Казахского национального педагогического университета им. Абая: дис. ... канд. пед. наук, 2010г. 180 с.
12. Итымакова А. Т. Республика Казахстан в индексе экологической эффективности. Проблемы и перспективы Вестник КарГУ. Караганда, 2015. № 10. С. 43-50.
13. Шайхулина Т. Ш. Роль уроков биологии в экологическом воспитании подрастающего поколения // International science and innovation 2022 №3 scientific journal. -2018. -№3. -С. 565-572
14. Суматохин С. В. Школьная олимпиада по биологии. Практический тур // Биология в школе. - 2006. - №6- С.47-50.
15. Таршис, Л. Г. Основы исследовательской деятельности в области естественнонаучного образования: Учебное пособие / Л. Г. Таршис, Г. И. Таршис. – Екатеринбург, 2007. – 135 с.
16. Суматохин С. В. Проектная деятельность по биологии в соответствии с ФГОС общего образования. // Биология в школе. – 2013. - № 8. – Электронное приложение.
17. Примерные программы основного общего образования. Биология. Естествознание. – М. : Просвещение, 2010. – 79 с. – (Стандарты второго поколения) .

ТИЛЕУБАЕВА ГУЛЖАН НАЗДАНОВНА,
 №11 Жалпы білім беретін мектеп КММ-сі
 Бастауыш сынып мұғалімі
 Маңғыстау облысы, Жаңаөзен қаласы

Ф ДЫБЫСЫ

Сабақ мақсаттары	Ф әрпі бар сөздерді дұрыс оқу мен жазуға үйрене отырып топте тапсырмалар орындау арқылы, дұрыс жазу дағдыларын, сөз байлығын жетілдіре отырып сауатты жазуға үйренеді	
Күтілетін нәтиже	Топта жұмыс істеу арқылы ізденеді, біледі, түсінеді және мәтінмен жұмыс істеу арқылы пәнге қызығушылығы артады	
Құндылықтарды дарыту	Оқушыларды бір-біріне деген құрмет көрсетуіне тәрбиелеу.	
Пәнаралық байланыстар	қазақ тілі. дене шынықтыру	
АКТ қолдану дағдылары	Интербелсенді тақта	
Ресурстар	Топқа бөлуге арналған парақшалар, интерактивті тақта, жұмыс дәптері, қалам мен түрлі түсті қарындаш, стикер, видеоматериалдар. , постер, кері байланыс парағы т. б	
Бастапқы білім	В дыбысы	
Сабақтың барысы		
Сабақтың жоспарланған кезеңдері	Сабақтағы жоспарланған іс-әрекет	Ресурстар
Сабақтың басы 7 минут	<p>Ұйымдастыру кезеңі</p> <p>а) (Ұ) Шаттық шеңбері: «Ыстық лебіз»</p> <p>Шеңберге жиналып, бір-біріне жылы лебіз, тілек айту.</p> <p>ә) Өткен сабақты пысықтау</p> <p>В-қандай дыбыс?</p> <p>В-ұяң дауыссыз дыбыс.</p> <p>В дыбысы сөздің қай жерінде келеді?</p> <p>Ол сөздің барлық буынында келе береді.</p> <p>В дыбысына мысал келтір.</p> <p>Вагон, автобус, паровоз, Асқаров.</p> <p>б) Топқа бөлу</p> <p>Сурет салынған қағаз қиындылары арқылы топқа бөлу.</p> <p style="text-align: center;">—топ II-топ III-топ</p> <div><div></div><div></div><div></div></div>	<p>Психологиялық ахуал қалыптастыру.</p> <p>Алдыңғы білімді еске түсіру тапсырмалары</p> <p>Оқушыларды топтарға бөлуге арналған суреттер.</p>
Сабақтың ортасы 15 минут	<p>Ширату тапсырмасы.</p> <p>(Ұ. Ж) Жұмбақты оқып, шешуін табады.</p> <p>Қос қоржынын артынып,</p> <p>Қос құлақтай қалқыып,</p> <p>Тұратын бұл қай әріп. (Ф әрпі)</p> <p>Жаңа білім</p> <p><u>Білу және түсіну 10 минут</u></p> <p>Ф-дыбысы туралы білімін еске түсіру. Сұрақ-жауап</p>	<p>Сұраққа жауап берген оқушыны мадақтау, толықтыру жасау</p>

	<p>Ф-қатаң дауыссыз дыбыс. Ол сөздің барлық буынында келе береді. Мысалы: фабрика, телефон, телеграф Жұптық жұмыс. Шығармашылық тапсырма: Қара жәшік әдісі арқылы карточка тарату. Сөйлемді толықтыр. Арай ең алдымен шарф тоқуды үйренді. Жаңа кофта Данаға өте ұнады. Микрофон алдында сөйлеп тұрған Құралай екен. Фарида аяқ киім фабрикасында істейді. Асыл мектепке форма киіп барды. Анам фарфор шәйнекті күтіп ұстайды. Қала көшелері тегіс фонарь. Микрофон дауысы ауылға естіліп тұр. Қалада биік үйлерде лифт бар. Әкем менің бөлмеме жаңадан шкаф сатып әкелді. Балалар футбол алаңына келді.</p> <p>Дәптермен жұмыс. Жазылым. 25-жаттығу Өлеңді жатқа жазу қадамдары:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өлеңді тақтаға жазып қою немесе оқулықты қолдану. 2. Өлеңді оқу үлгісін көрсету. 3. Өлеңнің тыныс белгілеріне назар аудару. 4. Өлеңді жаттау. (1 минут) 5. Жатқа жазу. 6. Құрамында ф әрпі бар сөздің астын сызу. 7. Жазған өлеңді оқулықпен тексеру. <p>Сұрақ-жауап</p> <ul style="list-style-type: none"> • Өлеңдегі ф дыбысы бар сөздердің мағынасын дереккөздерден қарап, түсіндір. • Флейта қандай аспап? Тағы қандай музыкалық аспаптарды білесің? • Ф дыбысы бар сөздерді айтып, бұл дыбыстың айтылу ерекшелігін байқа. <p>Сергіту сәті</p> <p>Тыңдалым. 26-жаттығу Доп ойнаймын деп. ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мәтін не туралы? • Мәтін неліктен «Доп ойнаймын деп. ...» аталған? • Мәтінді өзің жалғастырып, қалай аяқталатынын болжа. • Төмендегі қай жауап сенің болжауыңа сәйкес келеді? Ойыңмен бөліс. 	<p>Тапсырманы орындаған оқушыны мадақтау, толықтыру жасау</p> <p>Тапсырманы орындаған оқушыны мадақтау, толықтыру жасау</p> <p>Балалар видеороликтен көргендерін қайталайды.</p>
Сабақтың соңы 10 минут	<p>Жаңа білім мен тәжірибені қолдану Топтық жұмыс. 1-топ. Қандай спорттық ойынның түрлерін білесіңдер?</p>	Тапсырманы орындаған

Бағалау	<p>2-топ. Сөздерді сәйкестендіру.</p> <p>3-топ. Футбол туралы шағын мәтін құрастыр.</p> <p>Кері байланыс «СМС» әдісі</p> 	<p>оқушыны мадақтау, толықтыру жасау, .</p> <p>Сабақтан алған әсерлерін стикерге жазып, телефонға жабыстырады.</p> <p>Смайликтерді санау арқылы бағалау</p>
<p>Үйге тапсырма</p> <p>Туфли, ферма, буфет, фабрика сөздеріне сөйлем құра.</p>		

ДЖАКСЫБАЕВА АЙЫМГҮЛ АМАНЖОЛҚЫЗЫ,

Изобильный ауылының ЖОББМ

Бастауыш сынып мұғалімі

Ақмола облысы, Степногорск қаласы

АЛҒЫС АЙТУ – ПАРЫЗЫМ!

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары:	Оқушылардың «сыйластық» құндылығы туралы түсініктерін кеңейту. Ризашылық, рахмет, алғыс туралы түсінік беру. Үлкен — кішіге деген сүйіспеншілігін, сыпайылық қарым — қатынасын дамыту. Әдептілікке, кішіпейілділікке, ізеттілікке тәрбиелеу.			
Сабақтың мақсаты	Оқушылардың «сыйластық» құндылығы туралы түсініктерін кеңейту.			
Бағалау критерийі:				
Сабақтың барысы:				
Сабақтың кезеңі/уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушылардың әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Ұйымдастыру	<p>- Оқушылармен амандасу</p> <p>Бір, екі, үш,</p> <p>Сынып іші тып- тыныш.</p> <p>Жалқаулықты тастаймыз,</p> <p>Сабақты біз бастаймыз.</p> <p>Сәтті өтсін сабағымыз,</p> <p>Ашық болсын қабағымыз.</p> <p>Проблемалық сұрақ:</p> <p>- Жақсылық жасаудың біз үшін қандай пайдасы бар?</p> <p>- Біз неліктен басқаларға жақсылық жасауымыз қажет?</p> <p>«Білгенге маржан»</p> <p>- 2016 жылғы 14 қаңтарда Қазақстан Республикасының Президенті Н. Ә. Назарбаев Қазақстан халқы Ассамблеясының құрылған күні</p> <p>- 1 наурызды елімізде Алғыс айту күні деп жариялап, № 173 Жарлыққа қол қойды. Қазақстан халқы 2016 жылы тұңғыш рет Алғыс айту күнін атап өтті.</p>	<p>Мұғаліммен бірге бүгінгі сабаққа сәттілік тілейді.</p> <p>Оқушылар сұрақтарға ауызша жауап береді.</p>	ҚБ: Жарайсындар!	

<p>Жаңа сабақ Тәжірибе</p>	<p>Алғыс – адамның адамға жасаған жақсылығы, көмегі, көңілі үшін ризашылық білдіруі, сондай — ақ оның ойы мен іс — әрекетіне, жасаған істеріне жоғары баға беруі.</p> <p>Алғыс айту күні – Қазақстан халқын мәңгілікке біріктіруге бағытталған «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық патриоттық идеясының, қазақстандық бірегейліктің негізгі арқауы – еліміздегі барлық ұлт пен ұлысты бір шаңырақ астына топтастыратын Қазақстан халқы Ассамблеясының күні. Бұл күн – күрделі заманда иық тіресе бірге еңсеріп, қысқа мерзім ішінде Елбасының басшылығымен Тәуелсіз Қазақстанды құру жолында аянбай тер төккен еліміздің барлық азаматтарының бір-біріне құрмет білдіретін күн.</p> <p>Алғыс айту күні – қайырымдылық дәстүрлерін, әлеуметтік ынтымақты және өзара көмек көрсетуді қолдау күні. Бұл – репрессия мен жер аудару жылдарында біздің халық көрсеткен мейірімділік пен ақ көңілдік, қолда бармен бөлісу, көмек көрсету сынды рухани дәстүрлер күні.</p> <p>- Ең бірінші кімге алғыс айтар едіңдер?</p> <p>Алғыс - біреудің екінші біреуге ықыласын білдіруі, рахмет айтуы. Алғысты сөзбен немесе қимыл, іс-әрекет, заттай сыйлық беру, тіпті жақсы қарым-қатынас түрінде де білдіруге болады. Әркім Алғыс алу арқылы өзінің басқалармен қарым-қатынасын, өмірдегі орнын бағалай алады. Қазақ халқының ұғымында неғұрлым көп Алғыс алған адам бақытты болады. “Алғыспен ер көгерер” деген мәтел соған меңзейді.</p> <p>Сергіту сәті.</p> <p>- Жағдайыңыз қалай?</p> <p>- Жақсы! (саусағымен көрсетеді)</p> <p>- Түнде қалай ұйықтайсыз?</p> <p>- Былай! (көзін жұмып, басын қисайтып)</p> <p>- Қалай жүгіресіз?</p> <p>- Былай! (жүгірген қимыл көрсетеді)</p> <p>- Қалай ренжисіз?</p> <p>- Былай! (екі ұртын томпитып,)</p> <p>- Көңіл - күйіңіз қалай?</p> <p>- Өте жақсы! (саусағымен көрсетеді)</p>	<p>Оқушылар тақырыппен танысады</p> <p>Оқушылар жауап береді.</p> <p>Оқушылар қимылмен көрсетеді.</p>	<p>ҚБ: Жарайсыңдар!</p> <p>ҚБ: Жарайсыңдар!</p>	<p>Тақырыпқа қатысты суреттер</p>
<p>Қорытындылау</p>	<p>- Сонымен, рахметке лайықты кімдер?</p> <p>- Бастысы – алғыс айта білу...</p> <p>Анаға – өмір сыйлағаны үшін,</p> <p>Әкеге – қорған болғаны үшін,</p> <p>Далаға – гүлдері мен көк шалғыны үшін,</p> <p>Сөзге – жанды жылытатыны үшін,</p> <p>Күнге – шуағы мен назары үшін,</p>	<p>Оқушылар өлеңді хормен, мәнерлеп оқимыз.</p>	<p>ҚБ: Жарайсыңдар!</p>	

	<p>Жұлдызға – қараңғы түндегі жарығы үшін, Досқа – құшағы мен иығы үшін, Әжеге – ыстық алақаны үшін, Суға – тіршілік көзі болғаны үшін, Жерге – махаббаты мен бар болғаны үшін Алғыс айтамыз! !! «Жалғасын тап» ойыны</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алғыс алған арымас, Қарғыс алған жарымас. 2. Алғыс алған жігіттің аты бәйгеден келеді. 3. Алтын алма, алғыс ал: алтын деген жер сыйы, алғыс деген ел сыйы. 4. Қағынған қарғыс алар, Қарасқан алғыс алар. 5. Қайырымдылық жасасаң, Қайырын өзің көресің. 6. Қонағыңның алтынын алма, алғысын ал. 7. Алғыс алған шеккі емес, Қарғыс алған көктемес. 8. Адамдықтың нұры бол, Адалдықтың құлы бол. 9. Жақсыдан жылы сөзінді аяма. 10. Ел алғысын алсаң, Елеулісі боларсың. <p>- Құрметті оқушылар, жылы сөз, қайырымды іс, жақсы ой, кіршіксіз сезімдеріңізді ешкімнен ешқашан аямаңыздар, «Рахмет» деген қасиетті сөзді жиі айтыңыздар. Адам алғыс пен ризашылықты естіген сайын, жақсылық жасағысы келіп тұратынын естеріңізде сақтаңыздар. Өмірдің әрбір сәтін бағалай білу, жақын адамдарға қайырымдылығы мен риясыз махаббаты үшін алғыс айтуды ұмытпаңыздар.</p>	Оқушылар жалғасын табады.	ҚБ: Жарайсындар!	
Бекіту	Оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау.	Бағалау парақшасын толтырады.		Бағалау парақшасы
Кері байланыс		Смайликтерді өзі қалаған нұсқаға жабыстырады		Смайликтер

БЕЙСЕНБАЕВА АЛМАГУЛЬ ТОЛЕУТАЕВНА,

Тұрар Рысқұлов атындағы мектеп-лицейінің

информатика пәні мұғалімі

Тұрар Рысқұлов ауданы

HTML ТІЛІНДЕ ПРАКТИКАЛЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ОРЫНДАУ

Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаттары:	10.4.2.1 web-беттерді әзірлеуде HTML тегтерін қолдану web-беттерді жасауда CSS қолдану
Сабақтың мақсаты	Барлық оқушы: HTML тілінде тегтерді анықтайды Көпшілік оқушы: HTML тілінде тегтерді салыстыру, қолданады Кейбір оқушы: HTML тілінде тегтерді практикада қолданудың маңыздылығын тұжырымдайды

Сабақтың барысы

Сабақтың кезеңі/ уақыт	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
1. Ұйымдастыру 2. Өткен тақырыпты еске түсіру\ қайталау\ 3. Жаңа сабақты меңгерту 4. Бекіту	Ұйымдастыру: Сәлемдесу, түгендеу «Жүректен жүрекке» Оқушылар жүрекшені бір-біріне ұсына отырып жақсы тілектер айтып, сабақты бастайды. Топқа біріктіру: смайлдер арқылы топтарға біріктіру Өткен сабақты пысықтау: «Сынық вагон» әдісі Оқушылар арасынан сарапшылар сайланады. Қалған оқушылар вагондар болып нөмірленеді. Сарапшылардың қызметі – вагондарды рельске қосу. Нөмірлер шақырылады. Оқушылар тарауды басынан бастап айта бастайды. Сарапшылар кез келген жерден тоқтатып, сұрақ қояды. Жауап берсе, рельске қосылады, жауап бере алмаса, сынық вагон болып екінші рет қосылуға мүмкіндік алып, екінші қатарға тұрады. Келесі оқушы жалғастырады. Соңында сынған вагондар да қосыла алады.	Амандасу Мұғалімді тыңдау Практикалық тапсырмаларды орындау	Стикерлер Смайликтер Күнделік кз ФБ Қою	Оқулық Деректер көзі: https://kk.wikipedia.org/wiki/
	«Миға шабуыл» әдісі - HTML-ді қолданудың қандай мүмкіндіктері мен перспективаларын айта аласың? HTML-ді пайдаланып қандай тақырыптарда жобалар жасағың келеді?			
	Практикалық жұмыс №1 практикалық жұмыс «Қазақстандағы қорықтар» тақырыбында веб-бет жасау	.	Дескриптор: - Қаріп түсін таңдау тегтерін қолданады.	

	- «Қазақстандағы қорықтар» тақырыбындағы веб-бет жобасын жаса. Жоба веб-бетте орындалғанда төмендегідей көрініс берсін. Жобаны орындауда кәріп түстері, суреттердің жақтауларының түстері үлгідегідей орындалсын.		Суреттердің түсін таңдау тегтерін қолданады	
	№2 практикалық жұмыс Сандарды енгізу жобасы - Төменде берілген HTML кодын енгіз. <i>1-суретте</i> көрсетілген нәтижені ал. Жобаның HTML коды <!DOCTYPE html> <html><head> <meta charset="utf-8">		Дескриптор: HTML-де кодтарды қолданып веб-сайт жасайды.	
	<title>Санды енгізу</title> </head> <body> <p> 1 мен 10 аралығындағы санды енгіз: input type="number" max="10" min="1" value="1" style="width:33px"></p> </body></html> №3 практикалық жұмыс «Шаршы» жобасы - Төменде берілген суреттегі шаршыларды алудың HTML кодын енгіз (<i>3-сурет</i>). Қара және көк түсті шаршылардың кез келгеніне тінтуірді алып барғанда шаршының түсі қызғылт сары түске ауысады (<i>4-сурет</i>). Жобаның HTML коды <!DOCTYPE html> <html> <head> <meta charset="utf-8"> <title>Шаршылар</title> style> div { width: 70px; height: 70px; display: inline-block; margin-right: 5px; } div: hover { background: #ff9f19; } . b { background: black; } . r { background: #009abf; } </style> </head> <body> <div class="b"></div> <div class="r"></div> <div class="b"></div> <div class="r"></div> <div class="b"></div> </body> </html>		Дескриптор: HTML кодын қолданып веб-сайт жасайды. Фигуралар арқылы бағалау	

	Топтық жұмыс Жобалардың HTML кодына талдау жасаңдар. Кодта қолданылған әрбір команданың қызметіне баға беріңдер.		Оқушылардың жұмыстары шәкіл бойынша бағалау парағына балл қою арқылы бағаланады	
	Кері байланыс: «БББ кестесі» Үй тапсырмасы Интернет желісінен веб-жоба жасау туралы қосымша ақпараттар тауып келу			

УТЕГЕНОВА БИБИГУЛЬ ЕРСАИНОВНА,
КМҚК №39 «Ақкөгершін» бөбекжай-бақшасы
Дене шынықтыру маманы
Атырау қаласы.

??

Мақсаты:

Денсаулық сақтау технологиясын қолданып, балалардың негізгі қимыл түрлерін меңгеруі арқылы мәдени-гигиеналық дағдылар; қимыл-қозғалыс тәжірибесін қалыптастыру, дене сапаларын және қимыл белсенділігін дамыту.

Міндеттер:

Балалардың денсаулығын сақтау және қорғау, физикалық үйлесімді дамыту; спортқа деген қызығушылықты арттыру, салауатты өмір салты дағдыларын дамыту; дене шынықтыруға баулу, дененің физикалық сапаларын: күш, жылдамдық, шыдамдылық, икемділікті дамыту;

Қажетті құралдар: 3-биік тақтай, 3-шар, 3-тунель, 1-арқан.

Жүру барысы

Жүргізуші:

Құрметті қонақтар мен жарысқа қатысушылар, жанкүйерлер бүгінгі «Дені саудың- жаны сау»! Жарысына» қош келдіңіздер! Жарысқа «Айгөлек», «Жұлдыз» және «Көбелек» тобының балалары қатысады

Қатысушылар құрмет шеңберінен өтіңіздер

Жүргізуші:

«Эстафеталық турнир» спорттық жарысымызға қош келдіңіздер! .

Қазақстан республикасының әнұраны
Флешмоб.

Жарыстың жүру барысы

1. Топтармен танысу:

1-ші топ: «Қарлығаш».

Ұраны: Қарлығаш тобы алға;

Тек биікке самға.

Қанатымыз талмай

Жүреміз тек алға.

Ура! Ура! Ура!

2-ші топ: «Ақ көгершін»

Ұраны:

Ұшақтан да ұшқырмыз

Желден озған жүйрікпіз.

Жарысуға сендермен келе жатқан

Ақ көгершін тобын қарсы алыңыз!

Алға! Алға! Алға!

3-топ: «Біздің топ-Достық»

Ұраны:

Достық тобы алға

Биіктерге самға

Қарсыластан қалма

Тек қана алға!

1. «Кім жылдам»

Ойын шарты: Бірінші ойыншы қолына допты алып, жүгіру арқылы

белгіленген орындағы себетке допты алып, қайта орнына жүгіріп келіп, екінші ойыншыға кезегін беріп ойынды жалғастырады.

Қай топ бірінші аяқтаса сол топ жеңіске жетеді.

2. «Жүйрік паравоз» жарысы

Ойын шарты: Бірінші бала паравоз, қалған балалар вагондары болады. Бірінші паравоз бала белгіленген жерден өзі айналып келіп, екінші баланы ертіп айналып келіп, үшінші баланы ертеді, жарыс осылай жалғаса береді. Жарыс соңында қай топтың паравозы вагондарын жинап мәреге бірінші жетсе сол топ жеңеді.

3. «Кедергіден өту»

Ойын шарты: Ойыншылар алдарына қатарластырып қойылған

кедергілерден тепе-теңдік сақтап өтіп, белгіленген орнына қайта айналып келіп, екінші ойыншыға велоосипедті береді. Ол ойыншы ойынды жалғастырады.

4. «Туннель»

Ойын шарты: Бірінші ойыншы отырып жүріп туннельден еңбектеп өтіп, белгіленген жерден жүгіріп

айналып топқа келіп, екінші ойыншы әрі қарай ойынды жалғастырады. Сол топ жеңіске жетеді.

5. «Кенгру» жарысы

Ойын шарты: Үрленген шарлармен кедергілер арасымен секіріп, белгіленген межеден айналып келеміз. Бірінші жеткен топ осы бөлімнің жеңімпазы атанады.

6. «Арқан тартыс» жарысы

Ойын шарты: Ортаға арқан беріледі. Арқанның қақ ортасында белгісі бар. Екі топ арқанның екі жағынан ұстап белгі бойынша тартысады. Қай топ арқанды өзіне қарай тартып алса, сол топ арқан тартыс жарысы бойынша жеңіске жетеді.

Жарыс заңы ежелден, Жеңімпазды анықтау, Жеңімпаз болу шарты сол,

Еңбектену, жалықпау. Біреу озса сайыста, Біреу артта қалады. Бұл сайыста ренжімей, Тараса бізге жарады, - демекші сайысымыздың шарты бойынша қорытынды шығарып жеңімпазды анықтап, марапаттау сөз әділ қазылар алқасына беріледі.

(ойынға қатысқан ойыншылар марапатталды) .

Жүргізуші: Осымен мектепалды даярлық тобының арасында өткізілген «Біз шыныққан баламыз» атты жарысымыз аяқталды.

Жарқын, шаттық заман болсын,

Бүлдіршіндер аман болсын.

Сыйластық пен бірлік болып,

Әрқашан орта толсын. (Қортындылау, мадақтау) .

Журнал редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді.

«Рухани жаңғыру» баспа орталығында басылды.

Пішімі 17,5х24,5 көлемі 11 баспа табақ. Офсеттік басылым

Таралымы 1000 дана

Тапсырыс №435

Бағасы келісімді.

Қаріп түрі «Таймс». Қағазы офсеттік